

ZARZĄDZENIE nr 27/2024
DYREKTORA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2
IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO W OLSZTYNIE
z dnia 25 marca 2024 r.

w sprawie wprowadzenia *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*

Na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2023 r., poz. 900 ze zm.) w związku z art. 22b ust. 1 i art. 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1304 ze zm.)

zarządza się:

§ 1. Wprowadzam w życie *Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującą w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*, która stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zadania związane z prawidłowością ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w szkole realizują wszyscy nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni, zatrudnieni w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie, a za skuteczne funkcjonowanie *Polityki ochrony małoletnich* odpowiedzialny jest wicedyrektor szkoły, pani Anna Kotyńska-Buryła.

§ 3. Na koordynatora ds. *Standardów ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* wyznacza się pedagoga szkolnego, panią Elżbietę Strzałkę.

§ 4. Zobowiązuję wszystkich pracowników do zapoznania się z przepisami ochrony małoletnich obowiązujących w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie oraz złożenie pisemnego oświadczenia o zapoznaniu się z *Polityką ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującą w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* i zobowiązaniu do jej przestrzegania w terminie do 5 kwietnia 2024 r. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. Traci moc Zarządzenie nr 47/2023 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie z dnia 3 lipca 2023r. w sprawie wprowadzenia *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik
do Zarządzenia nr 26/2024 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2
im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie
z dnia 25 marca 2024r.

Polityka ochrony małoletnich
przed krzywdzeniem obowiązująca
w Szkole Podstawowej nr 2
im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie

— wersja pełna —

marzec 2024 r.

Spis treści

PODSTAWY PRAWNE.....	4
ROZDZIAŁ 1. POSTANOWIENIA OGÓLNE	5
ROZDZIAŁ 2. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH	7
ROZDZIAŁ 3. ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA I SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECI	9
ROZDZIAŁ 4. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI W SZKOLE	10
ROZDZIAŁ 5. ZASADY BEZPIECZNEJ REKRUTACJI PRACOWNIKÓW	10
ROZDZIAŁ 6. PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KRZYWDZENIA MAŁOLETNICH.....	13
ROZDZIAŁ 7 . PROCEDURA NIEBIESKIE KARTY	20
ROZDZIAŁ 8. ZASADY DOSTĘPU DO INTERNETU ORAZ OCHRONY PRZED SZKODLIWYMI TREŚCIAMI.....	22
ROZDZIAŁ 9. MODEL DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO.....	22
ROZDZIAŁ 10. KONTAKT PROFESJONALNY Z DZIECKIEM, KTÓRE DOŚWIADCZYŁO PRZEMOCY	24
ROZDZIAŁ 11. ZASADY OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA	27
ROZDZIAŁ 12. ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH.....	27
ROZDZIAŁ 13. MONITOROWANIE STOSOWANIA POLITYKI OCHRONY DZIECKA PRZED KRZYWDZENIEM	28
ROZDZIAŁ 14. PRZEPISY KOŃCOWE	28
ZAŁĄCZNIK NR 1. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH – WERSJA DLA UCZNIÓW.....	29
ZAŁĄCZNIK NR 2. WYKAZ OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA RÓŻNE ASPEKTY REALIZOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH W SZKOLE.....	34
ZAŁĄCZNIK NR 3 . CZYNNIK RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA	35
ZAŁĄCZNIK NR 4. SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECKA.....	37
ZAŁĄCZNIK NR 5. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PRACOWNIKA Z DZIECKIEM	38
ZAŁĄCZNIK NR 6. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI.....	41
ZAŁĄCZNIK NR 7. NOTATKA ZE ZDARZENIA	42
ZAŁĄCZNIK NR 8. KARTA INTERWENCJI.....	43
ZAŁĄCZNIK NR 9. REJESTR INTERWENCJI ZWIĄZANYCH Z KRZYWDZENIEM MAŁOLETNICH	45
ZAŁĄCZNIK NR 10. DOT. PROCEDURY NIEBIESKIE KARTY – OŚWIADCZENIE O ZACHOWANIU POUFNOŚCI INFORMACJI POWZIĘTYCH W PROCESIE POSTĘPOWANIA W SPRAWIE KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO ORAZ PRZETWARZANYCH DANYCH OSOBOWYCH	46
ZAŁĄCZNIK NR 11. ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH.....	47
ZAŁĄCZNIK NR 12. ZASADY OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA W SZKOLE	48
ZAŁĄCZNIK NR 13. ANKIETA MONITORUJĄCA POZIOM REALIZACJI POLITYKI OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED KRZYWDZENIEM OBOWIĄZUJĄCEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 2 IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO W OLSZTYNIE	50

PODSTAWY PRAWNE

- 1) Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1359)
- 4) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606)
- 5) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 31 z późn. zm.)
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1249)
- 7) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.)
- 8) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.).
- 9) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1360 z późn. zm.) – art. 23 i 24
- 10) Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550 z późn. zm.)
- 11) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. UE L z 2016 r., Nr 119, str. 1 z późn. zm.)
- 12) Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1510) – art. 221 oraz art. 221a
- 13) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 152)

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

§ 1.1. *Polityka ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązująca w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* to wewnątrzszkolny dokument placówki regulujący kwestie ochrony dzieci przed krzywdzeniem na terenie szkoły i poza nią.

2. Celem *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* jest:

- 1) uwrażliwienie wszystkich pracowników, współpracowników (wolontariuszy, praktykantów, osoby z którymi zostały zawarte umowy cywilnoprawne) rodziców, osób współpracujących ze Szkołą Podstawową nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie na wagę podejmowania działań zmierzających do ochrony dzieci przed krzywdzeniem;
- 2) wskazanie zakresów odpowiedzialności poszczególnych osób za bezpieczeństwo dzieci znajdujących się pod opieką szkoły;
- 3) podejmowanie adekwatnej interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dzieci i/lub bezpośredniego zagrożenia ich zdrowia i życia;
- 4) określenie działań edukacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych mających na celu zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa.

3. Znajomość i praktyczne stosowanie *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* jest moralnym i zawodowym obowiązkiem wszystkich pracowników i współpracowników placówki.

4. W *Polityce ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* zostały określone *Standardy Ochrony Małoletnich*.

5. *Standardy Ochrony Małoletnich* dostępne również w wersji skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierające informacje dla nich istotne stanowią *załącznik nr 1* do niniejszego dokumentu.

6. Wykaz osób odpowiedzialnych za różne aspekty realizowania standardów ochrony małoletnich w szkole stanowi *załącznik nr 2* do niniejszego dokumentu.

§ 2.1. Naczelną zasadą działań podejmowanych przez wszystkich pracowników naszej szkoły, wolontariuszy, praktykantów/ studentów i inne osoby jest kierowanie się dobrem dziecka, a więc dążenie do jego wszechstronnego rozwoju z poszanowaniem praw i godności osobistej, a także uwzględnieniem indywidualnych potrzeb.

2. *Polityka ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązująca w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* zakłada dostarczenie pracownikom placówki wiedzy temat rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci i obowiązujących procedur interwencyjnych, co pozwoli właściwie monitorować sytuację wychowawczą i rodzinną uczniów oraz zapewni odpowiednią pomoc w przypadku podejrzenia o krzywdzenie dziecka.

§ 3.1. Ilekróć w dokumencie jest mowa o:

- 1) **polityce** – należy przez to rozumieć dokument pn. *Polityka ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązująca w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*,
- 2) **szkole/placówce** – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie,
- 3) **pracodawcy** – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie,

- 4) **dziecku, uczniu, małoletnim** – należy przez to rozumieć osobę która nie ukończyła 18 lat i nie zawarła związku małżeńskiego;
- 5) **pracownikach** – należy przez to rozumieć osoby zatrudnione w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie oraz wolontariuszy, praktykantów, osoby, z którymi zostały zawarte umowy cywilnoprawne;
- 6) **nauczycielach** – należy przez to rozumieć nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie na podstawie ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;
- 7) **wychowawcy** – należy przez to rozumieć nauczyciela, którego opiece powierzono dany oddział w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie,
- 8) **rodzicach** – należy przez to rozumieć rodziców, a także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie;
- 9) **uczniach** – należy przez to rozumieć uczennice i uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie;
- 10) **dyrektorze** – należy przez to rozumieć dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie;
- 11) **radzie pedagogicznej** – należy przez to rozumieć organ szkoły, w którego skład wchodzi wszyscy pracownicy pedagogiczni Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie;
- 12) **radzie rodziców** – należy przez to rozumieć Radę Rodziców Szkoły;
- 13) **samorządzie uczniowskim** – należy przez to rozumieć samorząd uczniowski Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie;
- 14) **krzywdzeniu** – należy przez to rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

2. Wyróżnia się następujące formy krzywdzenia:

- 1) **przemoc fizyczna** wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub ze strony osoby, której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową,
- 2) **przemoc psychiczna** wobec dziecka to przewlekła, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem.
- 3) **wykorzystywanie seksualne** dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy,
- 4) **zaniedbywanie dziecka** to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka

Rozdział 2. Standardy Ochrony Małoletnich

§ 4.1. Standard I: Pracownicy szkoły, małoletni, ich rodzice/opiekunowie prawni zostali zapoznani z Polityką ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującą w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie. Dokument został upowszechniony i udostępniony.

2. Wskaźniki do standardu I:

- 1) Tekst *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* i dokumentów związanych z ochroną został opublikowany na stronie internetowej szkoły, a w wersji papierowej jest dostępny w kancelariach szkoły i bibliotekach szkolnych w obu budynkach szkoły.
- 2) Standardy ochrony małoletnich zawarte w polityce są upowszechniane wśród pracowników, rodziców /opiekunów prawnych i małoletnich poprzez działania informacyjne oraz edukacyjne, dostosowane do poszczególnych grup odbiorców.
- 3) Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej pn. *Polityka ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązująca w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne pn. *Standardy Ochrony Małoletnich w wersji dla uczniów*.
- 4) Informacje o treści dokumentu upowszechniane są wśród pracowników szkoły.
- 5) Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie zajęć edukacyjnych, warsztatów grupowych prowadzonych przez pracowników szkoły oraz w indywidualnym kontakcie.

§ 5.1. Standard II: W szkole zatrudnia się przygotowany merytorycznie i sprawdzony personel, a małoletni i ich rodzice /opiekunowie prawni mają możliwość poszerzenia swojej wiedzy na temat ochrony przed krzywdzeniem

2. Wskaźniki do standardu II:

- 1) W szkole wprowadzono zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników, tj. po wcześniejszej weryfikacji w **Krajowym Rejestrze Karnym, Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym**, a w przypadku stanowisk pedagogicznych dodatkowo w **Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych**.
- 2) W przypadku zatrudnienia obcokrajowców personel weryfikuje osobę w rejestrach karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych poprzez oświadczenia o niekaralności.
- 3) Pracownicy szkoły są świadomi swoich praw oraz odpowiedzialności prawnej ciążyącej na nich za nieprzestrzeganie standardów ochrony małoletnich.
- 4) W szkole prowadzona jest systematyczna edukacja wszystkich pracowników z zakresu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, a w szczególności:
 - a) rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich,
 - b) procedur interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia, a także posiadania informacji o krzywdzeniu,
 - c) dokumentowania podejmowanych działań związanych z ochroną małoletnich,
 - d) znajomości praw dziecka, praw człowieka oraz zasad bezpiecznego przetwarzania udostępnionych danych osobowych,
 - e) odpowiedzialności prawnej za zdrowie i życie powierzonych w opiece małoletnich,
 - f) procedury *Niebieskie Karty*,
 - g) bezpieczeństwa relacji całego personelu z małoletnimi, uwzględniającą wiedzę o zachowaniach pożądanym i niedozwolonym w kontaktach z nimi.

- 5) W szkole co roku prowadzona jest diagnoza czynników ryzyka i czynników chroniących, jak również poczucia bezpieczeństwa małoletnich.

§ 6.1. Standard III: W szkole istnieją jasne wytyczne regulujące sposób działania pracowników i całego personelu w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich, co zapewnia skuteczną ich ochronę.

2. Wskaźniki do standardu III:

- 1) Określono procedury interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego.
- 2) Pracownicy i małoletni wiedzą, do kogo należy skierować informację o podejrzeniu krzywdzenia dziecka.
- 3) W szkole ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
- 4) Na stronie internetowej szkoły oraz w widocznym miejscu w szkole wyeksponowane są informacje dla małoletnich na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.
- 5) Wskazano osoby odpowiedzialną za:
 - a) składanie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego,
 - b) składanie zawiadomienia do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego,
 - c) wszczynanie procedury *Niebieskie Karty*.

§ 7.1. Standard IV: Szkoła zapewnia małoletnim równe traktowanie. W szkole prowadzone są działania ukierunkowane na wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami.

2. Wskaźniki realizacji standardu IV:

- 1) Szkoła prowadzi zajęcia w zakresie praw dziecka, człowieka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem. Upowszechniane są materiały zawierające:
 - a) informacje na temat praw dziecka/praw człowieka,
 - b) informacje na temat ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem,
 - c) informacje z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej,
 - d) informacje na temat zagrożeń bezpieczeństwa dzieci w Internecie.
- 2) Małoletni mają dostęp do informacji do kogo mogą się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
- 3) W szkole dostępne są materiały edukacyjne w zakresie praw dziecka, ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broшуry, ulotki, książki).
- 4) W szkole wyeksponowane są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży
- 5) W szkole opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
- 6) W szkole określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
- 7) W szkole opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalanymi w innej formie.
- 8) W szkole określone zostały zasady ochrony wizerunku małoletnich oraz zasady ochrony danych osobowych.
- 9) W szkole został określony model działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego.

§ 8.1. Standard V: Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

2. Wskaźniki realizacji standardu V:

- 1) W szkole prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.
- 2) Osoba upoważniona do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składa oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązana jest do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.
- 3) Obieg dokumentów w sprawach związanych z krzywdzeniem małoletnich określa Instrukcja Kancelaryjna.
- 4) Zasady przechowywania ujawnionych incydentów lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu jest zgodny z Instrukcją Archiwizacyjną.

§ 9.1. Standard VI: W szkole określono sposób monitorowania standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.

2. Wskaźniki do standardu VI:

- 1) Szkoła określiła zasady przeglądu i aktualizacji standardów.
- 2) Na bieżąco prowadzi się analizę standardów ochrony małoletnich, a wnioski i rekomendacje zawarte są w sprawozdaniu
- 3) Sprawozdanie z realizacji standardów ochrony małoletnich w jednostce jest opracowywane raz na 2 lata przez osobę odpowiedzialną za wdrażanie standardów.
- 4) W sprawozdaniu uwzględnione są głosy pracowników, małoletnich i ich rodziców (opiekunów).
- 5) Wyznaczono osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji standardów ochrony małoletnich, której rola, zadania oraz kwalifikacje są jasno określone.

Rozdział 3. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci

§ 10. 1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.

2. **Czynniki ryzyka** krzywdzenia dziecka określa *załącznik nr 3* do niniejszej polityki.
3. **Symptomy krzywdzenia** dziecka określa *załącznik nr 4* do niniejszej polityki.

§ 11.1. Znajomość czynników ryzyka i umiejętne ich rozpoznawanie umożliwiają:

- 1) identyfikowanie dzieci, które są bardziej narażone na krzywdzenie,
 - 2) planowanie działań profilaktycznych wobec rodziny na bardzo wczesnym etapie życia dziecka, w tym również działań profilaktycznych adresowanych do dzieci,
 - 3) przerwanie stosowania przemocy wobec dzieci.
2. Wystąpienie jednego lub nielicznych czynników ryzyka nie jest jednoznacznym sygnałem, że w rodzinie dochodzi do krzywdzenia dziecka. Jeżeli jednak liczba czynników zwiększa się lub jeden z nich nasila się, należy podjąć wnikliwą obserwację dziecka i rodziny.
3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy pedagogiczni szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informację na temat dostępnej oferty wsparcia (np. psychologicznej, materialnej) i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
4. Pracownicy pedagogiczni monitorują sytuację i dobrostan dziecka.
5. W przypadku gdy do zidentyfikowania czynników ryzyka dochodzi przez wolontariusza, praktykanta, inną osobę dorosłą niebędącą pracownikiem należy poinformować o tym pracownika szkoły, który na podstawie uzyskanych informacji będzie prowadził niezbędne czynności, o których mowa w ust. 3.

§ 12. 1. Znajomość **symptomów krzywdzenia dziecka** i umiejętne ich rozpoznawanie umożliwia:

- 1) identyfikowanie dzieci, które są krzywdzone,
- 2) przerwanie stosowania przemocy wobec dzieci.

2. W przypadku podjęcia przez pracownika szkoły podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone należy zareagować zgodnie z odpowiednią procedurą interwencji wskazaną w niniejszej polityce.

Rozdział 4. Zasady bezpiecznych relacji w szkole

§ 13.1. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez pracowników jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie.

2. Pracownicy / wolontariusze / praktykanci są zobowiązani do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnim.

3. Reakcja, komunikat lub działanie pracownika / wolontariusza / praktykanta wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich.

4. Pracownicy traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby.

§ 14.1. Zasady bezpiecznych relacji pracownika / wolontariusza / praktykanta z dzieckiem określa *załącznik nr 5* do niniejszej polityki.

2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi określa *załącznik nr 6* do niniejszej polityki.

§ 15. Pracownicy / wolontariusze / praktykanci znają i stosują zasady bezpiecznych relacji pracownik – dziecko i dziecko–dziecko ustalone w szkole.

Rozdział 5. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

§ 16. Rekrutacja pracowników odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności *Kartą Nauczyciela*, ustawą o pracownikach samorządowych, *Kodeksem pracy*.

§ 17. Szkoła musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie oraz wolontariusze/praktykanci) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne.

§ 18. 1. Przed zatrudnieniem **nauczyciela** pracodawca **żąda**:

- 1) oświadczenia o posiadaniu przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych;
- 2) oświadczenia, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne;
- 3) informacji z **Krajowego Rejestru Karnego** w celu potwierdzenia niekaralności za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; *Karta Nauczyciela* nie wskazuje przy tym kiedy informacja ta powinna zostać pozyskana tj. na ile musi być aktualna. Sam dokument jest ważny na dzień jego sporządzenia (stwierdza stan na moment jego wydania). Nauczyciel nie musi przedkładać informacji o niekaralności wyłącznie w przypadku, gdy zostaje ponownie zatrudniony w tej samej szkole w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania albo wygaśnięcia na podstawie art. 20 ust. 5c *Karty Nauczyciela* poprzedniego stosunku pracy (art. 10 ust. 8a *Karty Nauczyciela*).

2. Dodatkowo **pracodawca pozyskuje** informację o niekaralności dyscyplinarnej nauczyciela, w tym celu przed nawiązaniem stosunku pracy z nauczycielem, jest obowiązany zasięgnąć informacji z **Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych** w trybie określonym w art. 85 ust. 1a *Karty Nauczyciela*.

§ 19. W przypadku zatrudnienia **osoby niebędącej nauczycielem** do prowadzenia zajęć zgodnie z art. 15 Prawa oświatowego, pracodawca jest obowiązany pozyskać od niej:

- 1) oświadczenia o posiadaniu przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych;
- 2) oświadczenie, że nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne;
- 3) informację z **Krajowego Rejestru Karnego** w celu potwierdzenia niekaralności za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W przypadku tej osoby nie ma zastosowania przepis zwalniający z konieczności przedłożenia zaświadczenia w przypadku ponownego zatrudnienia w tej samej placówce. Pracodawca wymaga aktualnego zaświadczenia każdorazowo przed nawiązaniem stosunku pracy.

§ 20. 1. Przed zatrudnieniem **pracownika na stanowisku niepedagogicznym**, bez względu czy jest to stanowisko pomocnicze i obsługi czy urzędnicze, pracodawca wymaga oświadczenia o posiadaniu pełni zdolności do czynności prawnych oraz korzystaniu z pełni praw publicznych.

2. Dodatkowo, w przypadku pracowników mających zajmować stanowisko **urzędnicze**, w tym **kierownicze stanowisko urzędnicze** pracodawca pozyskuje:

- 1) oświadczenie o niekaralności za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- 2) oświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej, jeżeli taką działalność prowadzi. Oświadczenie pracownika powinno zawierać zwrot „świadomy odpowiedzialności karnej na podstawie art. 233 § 1 Kodeksu karnego za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy”. Już zatrudniony pracownik na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, jest obowiązany złożyć takie oświadczenie w terminie 30 dni od dnia podjęcia działalności gospodarczej lub zmiany jej charakteru. Niedochowanie tego terminu skutkuje ukaraniem karą porządkową upomnienia lub nagany (art. 31 ustawy o pracownikach samorządowych).

3. Ustawa o pracownikach samorządowych, inaczej niż *Karta Nauczyciela*, nie nakłada obowiązku przedstawienia informacji z **Krajowego Rejestru Karnego** przed nawiązaniem stosunku pracy.

4. Pracodawca ma jednak prawo samodzielnie wystąpić o informację o niekaralności kandydata do pracy do **Krajowego Rejestru Karnego** w zakresie niezbędnym dla zatrudnienia pracownika, co do którego z przepisów ustawy wynika wymóg niekaralności, korzystania z pełni praw publicznych, a także ustalenia uprawnienia do zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy z 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym).

§ 21.1. Przed nawiązaniem stosunku pracy z nauczycielem, **osobą niebędącą nauczycielem** do prowadzenia zajęć zgodnie z art. 15 *Prawa oświatowego* lub przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole wolontariusza, praktykanta, inną osobę Szkoła jest obowiązana sprawdzić taką osobę w **Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym** – Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl.

2. W przypadku pracowników niepedagogicznych konieczny jest obowiązek zweryfikowania kandydata do pracy w **Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym**, ale tylko gdy zakres czynności wykonywanych przez pracownika niepedagogicznego obejmuje zadania wskazane w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich¹ (np. w przypadku pomocy nauczyciela, opiekuna dzieci w trakcie przewozu z i do szkoły).

¹ Art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich: „1. Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z

3. Informacja zwrotna otrzymana z systemu teleinformatycznego **Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym** z dostępem ograniczonym powinna zostać wydrukowana i złożona do części A akt osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/praktykanta/osoby pracującej na podstawie umowy cywilnoprawnej. To samo dotyczy Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Przy czym w przypadku tego Rejestru wystarczy wydrukować stronę internetową, na której widnieje komunikat, że dana osoba nie figuruje w Rejestrze.

4. W celu weryfikacji w **Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym** szkoła wymaga następujących danych kandydata/kandydatki do pracy/wolontariusza/praktykanta/innej osoby:

- 1) imię i nazwisko,
- 2) data urodzenia,
- 3) pesel,
- 4) nazwisko rodowe,
- 5) imię ojca,
- 6) imię matki.

§ 22. 1. Przed nawiązaniem stosunku pracy z **nauczycielem, osobą niebędącą nauczycielem** do prowadzenia zajęć zgodnie z art. 15 *Prawa oświatowego* lub przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole wolontariusza, praktykanta, inną osobę szkoła:

- 1) odbiera od osoby informację z **Krajowego Rejestru Karnego** o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, handlu ludźmi, znęcania się), w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* (handlu ludźmi, znęcania się) oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) wymaga oświadczenie o państwie/ państwach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej, za złożenie fałszywego oświadczenia.
- 3) w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o pracę mieszkała w innych państwach w ciągu 20 lat niż Rzeczpospolita Polska – pozyskuje informację z rejestrów karnych innych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów .

2. Osoba posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, jest zobowiązana dodatkowo przedłożyć w SZKOLE informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów.

3. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas osoba składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV *Kodeksu karnego* (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, handlu ludźmi, znęcania się), w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* (handlu ludźmi, znęcania się) oraz w *ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk,

wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciężą obowiązki określone w ust. 2-8.”

wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

4. W treści oświadczeń składanych pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia składa się oświadczenie składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Rozdział 6. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku krzywdzenia małoletnich

§ 23. Instytucje, do których szkoła zgłasza podejrzenie krzywdzenia w rodzinie:

- 1) policja lub prokuratura w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka,
- 2) uruchomienie procedury NK – zgłoszenie wniosku do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego – w przypadku przemocy w rodzinie,
- 3) sąd rodzinny – przypadki niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej, braku porozumienia między rodzicami w kwestiach dotyczących dziecka, zagrożenia dziecka demoralizacją.

§ 24. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku krzywdzenia dzieci w rodzinie

Problem/ podstawa prawna	Tryb postępowania
1. Dziecko doznające przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony jednego z rodziców. Jest również świadkiem przemocy.	Nauczyciel: Powiadamia wychowawcę klasy o swoich spostrzeżeniach. Wychowawca: 1/ Przeprowadza rozmowę z uczniem (wspiera, buduje dobre relacje dorosły – dziecko), w której dowiaduje się o sytuacji rodzinnej swojego wychowanka. W dalszej części rozmowy uprzedza dziecko, że powaga sprawy wymaga pomocy innych, zaufanych osób – zwłaszcza lekarza i pedagoga szkolnego. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo. Nawiązuje kontakt z rodzicami (jednym z rodziców), informuje o stanie dziecka oraz o konieczności przebadania przez lekarza. Informuje o konsekwencjach prawnych z art.207 § 1 K.k. Wzywa rodziców do natychmiastowego stawienia się. 2/ Jeśli zachodzi taka konieczność, wzywa pogotowie w celu udzielenia pomocy medycznej i zdiagnozowania stanu zdrowia dziecka oraz wydania zaświadczenia o stanie zdrowia dziecka. Sporządza notatkę ze zdarzenia – załącznik nr 7, opisującą wygląd dziecka, dolegliwości, stan zdrowia oraz podjęte działania. W dalszej pracy wychowawczej wspiera dziecko, zabiega o integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzy atmosferę bezpieczeństwa i akceptacji. Systematycznie współpracuje z rodzicami, pedagogiem szkolnym i nauczycielami uczącymi dziecko. Pedagog szkolny/pedagog specjalny/ psycholog szkolny 1/ Powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji. Dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji dziecka, jego potrzeb i zasobów: określa stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, ocenia szansę współpracy przynajmniej z jednym z rodziców, analizuje dotychczasową dokumentację dziecka (oceny szkolne, opinie nauczycieli, badania specjalistyczne).

	Wypełnia Kartę interwencji – załącznik nr 8. 2/ Nawiązuje kontakt z: – rodzicami dziecka i pracownikiem socjalnym w celu uzyskania danych o sytuacji rodzinnej z wywiadu środowiskowego. W przypadku braku danych prosi o przeprowadzenie takiego wywiadu i pilne przekazanie uzyskanych informacji; – dzielnicowym Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie w celu uzyskania informacji o ewentualnych interwencjach; – kuratorem sądowym (jeżeli jest) w celu uzyskania informacji o sprawowanym nadzorze; z psychologiem; z rodzicami dziecka; – lekarzem rodzinnym w celu uzyskania danych o wcześniejszych dolegliwościach i przebiegu sprawowanej opieki medycznej nad dzieckiem; 3/ upoważniony przez dyrektora szkoły wszczyna procedurę <i>Niebieskie Karty</i> 4/ Oddelegowany przez dyrektora szkoły bierze czynny udział w pracach zespołu diagnostyczno-pomocowego, który odpowiada za zintegrowaną strategię pomocy, monitoruje sytuację dziecka i rodziny. 5/ Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, pedagog szkolny upoważniony przez dyrektora szkoły składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Wydziału dw. z przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie i/lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich. 6/ Wypełnia Kartę interwencji – załącznik nr 8 i prowadzi Rejestr interwencji – załącznik nr 9.
2. Dziecko doznające przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony jednego z rodziców. Jest również świadkiem przemocy.	1. Dziecko może pozostać w domu rodzinnym. Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/ psycholog szkolny W przypadku stwierdzenia, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji wobec rodziny i izolowania od niej dziecka oraz że możliwa jest współpraca z rodzicami na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny: 1/ Zawiera kontrakt z rodzicami o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny; 2/ Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku: – wzmocnienia dziecka poprzez zapewnienie mu, odpowiednio do potrzeb i w uzgodnieniu z rodzicami, konsultacji psychologiczno-pedagogicznych, ewentualnie psychiatrycznych w opiekującej się szkołą poradni psychologiczno-pedagogicznej, – udzielenia dziecku różnych form pomocy: terapia indywidualna, grupowa, zajęcia świetlicowe, warsztaty rozwijające zainteresowania i uzdolnienia – w uzgodnieniu z rodzicami i adekwatnie do potrzeb; – wspierania rodziny poprzez kierowanie, adekwatnie do potrzeb, do instytucji oferujących: poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych; – pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów; – zabezpieczenia socjalnego we współpracy z lokalnymi służbami socjalnymi i odpowiednio do potrzeb, poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy, zorganizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku, zbiórki odzieży.

	Dla podniesienia efektywności działań zaprasza do współpracy sojuszników dziecka – osoby, które zawodowo stykają się z rodziną i mogą mieć wpływ na poprawę jej sytuacji. W przypadku zdiagnozowania bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia dziecka konieczne jest odizolowanie dziecka od domu rodzinnego. Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny 1/ Powiadomienie, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, Wydziału dw. z przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu /Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie i/lub Prokuratury/lub/i Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich. 2/ Uruchomiona zostaje natychmiastowa interwencja na podstawie przewidzianych w tego rodzaju sytuacjach, procedurach umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczych lub placówkach służby zdrowia – dla policji i sądu rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji. Równolegle – powiadomienie pracownika socjalnego w rejonie.
3. Dziecko wykorzystywane seksualnie. Doznaje również krzywdzenia emocjonalnego.	Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/ psycholog szkolny 1/ Informuje rodzica / opiekuna prawnego o przewidzianych procedurach i konsekwencjach prawnych dla sprawcy z art.200 § 1 K.k., możliwości uzyskania pomocy psychologicznej oraz prawnej; 2/ Przekazuje adres i telefon odpowiedniej placówki zajmującej się problemem wykorzystywania seksualnego dzieci. Ewentualnie pośredniczy w uzgodnieniu terminu pierwszego spotkania. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tejże instytucji. 3/ Powiadamia pisemnie (w porozumieniu z dyrektorem szkoły): – Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich o nieprawidłowej sytuacji dziecka. Sąd uruchamia własną procedurę postępowania. – policję lub prokuraturę na mocy art. 304 KPK. 4/ Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku: – wzmocnienia dziecka poprzez skierowanie na zajęcia umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień, umiejętności społecznych oraz inne, adekwatne do potrzeb dziecka; – wspierania rodziny – poprzez skierowanie na warsztaty umiejętności wychowawczych, bądź na inne formy pomocy, adekwatnie do potrzeb tej rodziny; – monitoringu sytuacji dziecka i rodziny. 5/ Wypełnia Kartę interwencji – załącznik nr 8 i prowadzi Rejestr interwencji – załącznik nr 9.
4. Dziecko krzywdzone ekonomicznie.	Nauczyciel: Powiadamia wychowawcę klasy o swoich spostrzeżeniach. Wychowawca klasy: 1/ Informuje o fakcie pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły. 2/ Przeprowadza rozmowę z uczniem, w której dowiaduje się o szczególnie trudnej sytuacji rodzinnej swojego wychowanka. W dalszej części rozmowy uprzedza dziecko o konieczności skontaktowania się z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo. 3/ Nawiązuje kontakt z rodzicami (jednym z rodziców), informuje o

konsekwencjach prawnych.

4/ Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy z uczniem i podjętych działań – **notatka ze zdarzenia** – załącznik nr 7.

5/ W dalszej pracy wychowawczej wspiera dziecko, zabiega o integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzy atmosferę bezpieczeństwa i akceptacji.

6/ Współpracuje systematycznie z rodzicami małoletniego, pedagogiem szkolnym, nauczycielami uczącymi dziecko.

Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny

1/ Dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji dziecka, jego potrzeb i zasobów:

- określa stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka,
- ocenia szansę współpracy przynajmniej z jednym z rodziców,
- analizuje dotychczasową dokumentację dziecka (oceny szkolne, opinie nauczycieli, badania specjalistyczne),
- konsultuje się z pracownikiem socjalnym w celu uzyskania danych o sytuacji rodzinnej z wywiadu środowiskowego – jeśli rodzina korzysta z pomocy społecznej. W przypadku braku danych prosi o przeprowadzenie takiego wywiadu i pilne przekazanie uzyskanych informacji;
- konsultuje się z dzielnicowym właściwego miejsca zamieszkania, w celu uzyskania danych o sytuacji rodzinnej z wywiadu środowiskowego. W przypadku braku danych prosi o przeprowadzenie takiego wywiadu i pilne przekazanie uzyskanych informacji;

2/ Nawiązuje kontakt z rodzicami dziecka.

3/Wypełnia **Kartę interwencji** – załącznik nr 8 i prowadzi **Rejestr interwencji** – załącznik nr 9.

Rodzice nawiązują współpracę.

Pedagog szkolny/psycholog szkolny:

1/ Zawiera kontrakt z rodzicami o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny;

2/ Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:

- wzmocnienia dziecka poprzez zapewnienie mu, odpowiednio do potrzeb i w uzgodnieniu z rodzicami, konsultacji psychologiczno-pedagogicznych, ewentualnie psychiatrycznych w opiekującej się szkołą poradni psychologiczno-pedagogicznej, kierowanie, odpowiednio do potrzeb, do instytucji udzielających różnych form pomocy: terapia indywidualna, grupowa, zajęcia świetlicowe, warsztaty rozwijające zainteresowania i uzdolnienia - w uzgodnieniu z rodzicami; wspierania rodziny – poprzez kierowanie, odpowiednio do potrzeb, do instytucji oferujących: poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych;
- pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych – poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów;
- zabezpieczenia socjalnego – we współpracy z lokalnymi służbami socjalnymi i odpowiednio do potrzeb, poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy,
- zorganizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, zapewnienie ciepłego posiłku, zbiórki odzieży itp.

Dla podniesienia efektywności działań zaprasza do współpracy sojuszników dziecka - osoby, które zawodowo stykają się z rodziną i mogą mieć wpływ na poprawę jej sytuacji.

	<u>Rodzice odmawiają współpracy.</u> Pedagog szkolny/psycholog szkolny 1/ Powiadamia, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Olsztynie. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
5. Dziecko krzywdzone przez zaniedbywanie. Dziecko przychodzi do szkoły nieprzygotowane do lekcji, w zniszczonym i brudnym ubraniu, brakuje mu książek, nie przynosi drugiego śniadania.	Wychowawca klasy: 1) Wspiera dziecko, buduje dobre relacje: dorosły – dziecko oraz w grupie rówieśniczej. Zabiega o integrację dziecka z rówieśnikami oraz tworzy atmosferę bezpieczeństwa i akceptacji. 2) Nawiązuje kontakt z rodzicami dziecka, informuje o konsekwencjach prawnych wynikających z art. 160, 162, 209, 210 <i>Kodeksu karnego</i>, art. 89, 105, 106 <i>Kodeksu wykroczeń</i>. 3) Podejmuje starania o środki finansowe na zabezpieczenie dziecka drugiego śniadania w szkole lub ciepłego posiłku oraz zakup niezbędnych podręczników – w porozumieniu z rodzicami dziecka; 4) Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy z uczniem i podjętych działań – <i>załącznik nr 7</i>. Informuje o kryzysowej sytuacji dziecka i rodziny pedagoga szkolnego; 5) W dalszej pracy wychowawczej współpracuje systematycznie z rodzicami, pedagogiem szkolnym, nauczycielami uczącymi dziecko. Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/psycholog szkolny 1) Dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji dziecka, jego potrzeb i zasobów: – określa stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, – ocenia szansę współpracy przynajmniej z jednym z rodziców, – analizuje dotychczasową dokumentację dziecka (oceny szkolne, opinie nauczycieli, badania specjalistyczne), – konsultuje się z pracownikiem socjalnym lub dzielnicowym właściwego miejsca zamieszkania ucznia, w celu uzyskania danych o sytuacji rodzinnej z wywiadu środowiskowego, przeprowadza taki wywiad i pilnie przekazuje uzyskane informacje. 3) Prosi również o rozważenie możliwości udzielenia przez MOPS pomocy materialnej. 4) Nawiązuje kontakt z rodzicami dziecka. Wypełnia Kartę interwencji – <i>załącznik nr 8</i> i prowadzi Rejestr interwencji – <i>załącznik nr 9</i>. <u>Rodzice nawiązują współpracę.</u> Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/ psycholog szkolny Zawiera kontrakt z rodzicami o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny; podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku: – wzmocnienia dziecka poprzez, odpowiednio do potrzeb, zapewnienie mu posiłku, niezbędnych podręczników, przyjaznej atmosfery w klasie, pomocy w nauce, zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia - w porozumieniu z rodzicami; – wspierania rodziny – poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo, samopomocowe grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych oraz inne, w zależności od potrzeb; – zabezpieczenia socjalnego we współpracy ze służbami socjalnymi, poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy oraz inne odpowiednie dla tej rodziny;

	– zorganizowanie pomocy finansowej i rzeczowej, zapewnienie ciepłego posiłku, zbiórki odzieży, ewentualnie innej, odpowiednio do potrzeb. Dla podniesienia efektywności działań zaprasza, do współpracy sojuszników dziecka – osoby, które zawodowo stykają się z rodziną i mogą mieć wpływ na poprawę jej sytuacji. <u>Rodzice odmawiają współpracy.</u> Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny 1/ Powiadamia, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Olsztynie. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji. 2/ Równolegle – powiadamia pracownika socjalnego w rejonie.
--	---

§ 25. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku krzywdzenia małoletnich przez pracownika szkoły

1. Negatywne zachowanie pracownika placówki (np. mobbing, ośmieszanie, dyskryminowanie, nierówne traktowanie).	1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika szkoły zgłasza problem dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektorowi. 2. Dyrektor szkoły/wicedyrektor szkoły/pedagog szkolny zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowy indywidualne: a) z pracownikiem, podejrzanym o krzywdzenie dziecka – ustala kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz konsekwencje b) z dzieckiem i jego rodzicami/opiekunami: informuje o zaistniałej sytuacji; ustala plan pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, określenie roli opiekunów, wsparcie psychologa szkolnego/pedagoga szkolnego, ewentualnie kieruje dziecko do specjalistycznej placówki wsparcia). 3. Dyrektor szkoły/ wicedyrektor szkoły/ pedagog szkolny czuwa nad wdrożeniem zaplanowanych działań i monitoruje sytuację. 4. W przypadku gdy zaplanowane działania przynoszą oczekiwane efekty, dyrektor szkoły/wicedyrektor szkoły/ pedagog szkolny kończy działania monitorujące. 5. W przypadku gdy zaplanowane działania nie przynoszą efektów, w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko dyrektor szkoły podejmuje działania wynikające z <i>Karty Nauczyciela</i> lub <i>Kodeksu Pracy</i>.
2. Podejrzenie przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka.	1) Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika szkoły zgłasza problem dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektorowi. 2) Dyrektor szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury (obowiązek wynika z art. 304 k.p.k.). 3) Dyrektor szkoły/wicedyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowy indywidualne: – z pracownikiem – informuje o posiadanej relacji ze zdarzenia oraz o obowiązku złożenia zawiadomienia na policję lub do prokuratury; – z dzieckiem i jego rodzicami/opiekunami: informuje o zaistniałej sytuacji; ustala plan pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, określenie roli opiekunów, wsparcie psychologa szkolnego/ pedagoga szkolnego, ewentualnie kieruje dziecko do specjalistycznej placówki wsparcia). 4) Dyrektor szkoły/wicedyrektor szkoły czuwa nad wdrożeniem

	zaplanowanych działań i monitoruje sytuację. 5) W przypadku gdy zaplanowane działania przynoszą oczekiwane efekty, dyrektor szkoły/wicedyrektor szkoły/ pedagog szkolny kończy działania monitorujące. 6) W przypadku gdy zaplanowane działania nie przynoszą efektów, w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko dyrektor szkoły podejmuje działania wynikające z <i>Karty Nauczyciela</i> lub <i>Kodeksu Pracy</i>.
--	---

§ 26. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku krzywdzenia małoletnich przez rówieśników/rówieśnika

1. Krzywdzenie dziecka przez rówieśnika na terenie szkoły i poza nią	1. Nauczyciel, który jest świadkiem przemocy rówieśniczej lub któremu zgłoszono fakt przemocy rówieśniczej, natychmiast podejmuje interwencję odizolowując agresora i zabezpieczając ofiarę. a) Sporządza notatkę ze zdarzenia – załącznik nr 7. b) Sprawę – wraz z notatką ze zdarzenia - przekazuje wychowawcy klasy lub/i pedagogowi/ psychologowi szkolnemu 2. Wychowawca klasy informacje o zdarzeniu przekazuje pedagogowi szkolnemu/ pedagogowi specjalnemu/psychologowi szkolnemu 3. Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z dzieckiem krzywdzonym, udzielając mu wszelkiego niezbędnego wsparcia oraz z potencjalnymi świadkami zdarzenia. 4. Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę ze sprawcą przemocy, informując go jednocześnie o konsekwencjach wynikających ze statutu szkoły oraz przepisów prawa. 5. Pedagog szkolny/ pedagog specjalny/psycholog szkolny we współpracy z wychowawcą powiadamia rodziców/prawnych opiekunów dziecka krzywdzonego oraz sprawcy przemocy. 6. W sytuacji, gdy uczeń dopuścił się czynu karalnego w porozumieniu z dyrektorem szkoły sporządzona zostaje notatka ze zdarzenia, którą pedagog szkolny przekazuje do Wydziału dw. z przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie. Pozostałe czynności na terenie szkoły są przeprowadzane zgodnie z obowiązującymi zasadami (rozmowy z osobami uwikłanymi, z rodzicami/ prawnymi opiekunami) 7. Zawsze, przeprowadzając wyżej opisaną procedurę, należy wziąć pod uwagę incydentalność/powtarzalność zachowania sprawcy; analizuje się pozycję ofiary, sprawcy i świadka, bierze się pod uwagę mocne strony ofiary, ale również sprawcy, szczegółowo rozpatruje się opis incydentu przedstawiany przez ofiarę, sprawcę i świadków. 8. Wychowawca klasy stosuje kary zgodnie ze statutem (§ 128 ust. 3, pkt 6). 9. Wychowawca klasy wnioskuję do dyrektora szkoły o ukaranie ucznia zgodnie z § 128 Statutu Szkoły ust. 3 pkt 7. 10. Dyrektor szkoły monitoruje wszystkie działania podejmowane wobec ucznia, u którego zaobserwowano zaburzenia zachowania.
2. Stosowanie przemocy w świecie wirtualnym	1. Nauczyciel, któremu zgłoszono stosowanie cyberprzemocy lub który jest świadkiem cyberprzemocy, przekazuje sprawę wychowawcy klasy. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego i wraz z nim ustala okoliczności zdarzenia, sprawcę cyberprzemocy oraz świadków. 2. Wychowawca klasy gromadzi i zabezpiecza wszystkie dowody zastosowanej cyberprzemocy.

	3. Wychowawca klasy sporządza notatkę ze zdarzenia – załącznik nr 7. 4. Wychowawca klasy podejmuje działania na rzecz natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy (np. zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału, żądanie natychmiastowego usunięcia wszystkich filmów ośmieszających z telefonu itp.). 5. Jeżeli sprawcą cyberprzemocy jest uczeń szkoły, pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny przeprowadza z nim rozmowę wyjaśniającą i zobowiązuje go do zaprzestania swojego działania, usunięcia z sieci szkodliwych materiałów i zadośćuczynienia wobec ofiary przemocy. 6. Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny powiadamia rodziców/opiekunów prawnych sprawcy cyberprzemocy, zapoznaje z materiałem dowodowym i informuje o podjętych wobec ucznia działaniach. 7. Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog szkolny powiadamia rodziców/opiekunów prawnych ofiary cyberprzemocy o zaistniałej sytuacji oraz sposobie jej rozwiązania. 8. W uzasadnionych wypadkach należy udzielić sprawcy i ofierze pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 9. Wobec sprawcy wyciąga się konsekwencje zgodne ze <i>Statutem Szkoły</i> i przepisami prawa. 10. Uczeń, który dokonał cyberprzemocy jest monitorowany przez pedagoga i wychowawcę. 11. Sytuacja ofiary cyberprzemocy jest monitorowana przez pedagoga i wychowawcę. 12. W sytuacjach uzasadnionych (np. rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy, uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania) pedagog szkolny/ pedagog specjalny/psycholog szkolny powiadamia Komendę Miejską Policji i/lub Sąd Rodzinny o dokonaniu cyberprzemocy. 13. Jeśli sprawca jest nieznany, należy – o ile to możliwe – należy dokonać natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy: – zawiadomić administratora serwisu w celu usunięcia szkodliwego materiału; – powiadomić policję. 14. Pedagog szkolny wypełnia Kartę interwencji – załącznik nr 8 i prowadzi Rejestr interwencji – załącznik nr 9.
--	--

Rozdział 7 . Procedura Niebieskie Karty

§ 27. Celem niniejszej procedury jest wskazanie zasad postępowania pracowników szkoły dyrektora placówki w przypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia.

§ 28. Zakres procedury i ogólne zasady jej stosowania

- 1) Procedura postępowania *Niebieskie Karty* obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w szkole.
- 2) Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor szkoły.
- 3) Dyrektor szkoły wyznacza pracownika szkoły, który udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces pomocy ofierze przemocy domowej, w tym prawnej i organizacyjnej.
- 4) Zasadą udzielania pomocy małoletniemu krzywdzonemu jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa ograniczona do osób pracujących z małoletnim.
- 5) Druki i formularze *Niebieskiej Karty – A* i *Niebieskiej Karty – B* są ogólnodostępne na stronie Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie *Niebieska Linia*

(<https://www.niebieskalinia.info>), w wersji papierowej znajdują się w kancelariach w obu budynkach szkoły oraz u pedagoga szkolnego.

- 6) Rejestr wszczętych procedur *Niebieskie Karty* prowadzi pedagog szkolny zgodnie z zasadami określonymi w *Instrukcji Kancelaryjnej*.
- 7) Wgląd w dokumentację wszczętych procedur posiadają wyłącznie osoby upoważnione imiennie przez dyrektora szkoły.
- 8) Upoważnione osoby do wglądu w dokumentację wszczętych procedur *Niebieskie Karty* są zobowiązane do złożenia oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych umieszczanych w dokumentach – *załącznik nr 10*.
- 9) Dokumentację związaną ze wszczętymi procedurami *Niebieskiej Karty* prowadzi i przechowuje pedagog szkolny.
- 10) Po zakończeniu sprawy osoba ją prowadząca przekazuje teczkę z dokumentacją do kancelarii szkoły.
- 11) Archiwizacja dokumentacji odbywa się na zasadach określonych w *Instrukcji Archiwalnej*.

§ 29. 1. Wszczęcie procedury *Niebieskie Karty* następuje z chwilą wypełnienia formularza Karty – „A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletnich lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

2. Do wszczęcia procedury *Niebieskie Karty* nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy.

3. Do wszczęcia procedury *Niebieskiej Karty* nie jest wymagany uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc domową ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza.

4. Dyrektor szkoły lub inna osoba, wszczynając procedurę *Niebieskie Karty*, ma prawo przeprowadzić rozmowę z małoletnim.

5. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.

6. Czynności w ramach procedury *Niebieskie Karty* przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk), czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa, a jeśli jest taka możliwość - również w obecności psychologa.

7. Żaden z formularzy *Niebieskich Kart* nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie czy stosowanie przemocy domowej.

8. Po wypełnieniu karty – „A”, osoba dotknięta przemocą domową w rodzinie - rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie otrzymuje wypełniony formularz Karty – B.

9. Formularz „B” jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc.

10. Formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.

11. Wypełniony formularz – „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.

12. Osoba upoważnioną do przekazania formularza jest *Koordinator ds. Standardów ochrony małoletnich*, która zawiadamia dyrektora poradni o podjętej decyzji i fakcie przekazania formularza do zespołu interdyscyplinarnego.

13. Wypełnienie formularza „A” nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań

Rozdział 8. Zasady dostępu do Internetu oraz ochrony przed szkodliwymi treściami

§ 30. Szkoła, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

§ 31. Na terenie szkoły dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika na zajęciach edukacyjnych.

§ 32. 1. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, pracownik placówki ma obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

2. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas lekcji.

§ 33. 1. Za bezpieczeństwo sieci komputerowej w szkole odpowiada *Centrum Informatyczne Usług Wspólnych Olsztyna*.

2. Nauczyciele informatyki przeprowadzają z małoletnimi cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

2. Instytucja odpowiedzialna za Internet zapewnia, aby sieć internetowa szkoły była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie.

3. Wymienione w ust. 3 oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonego pracownika w miarę potrzeb, przynajmniej raz w miesiącu.

§ 34. W szkole ustalono szczegółowe zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, będących własnością małoletnich – załącznik nr 11.

Rozdział 9. Model działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego

§ 35. Model działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje:

1. **Działania diagnostyczne** prowadzone w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie mają na celu ocenę stanu bezpieczeństwa online w aspekcie technicznym i społeczno-wychowawczym:

2. **Działania informacyjne** w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie:

1) Na początku każdego roku szkolnego planuje się działania informacyjne dotyczące bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni skierowane do wszystkich członków społeczności. Są one ujęte w strategii działań wychowawczo-profilaktycznych i w planie pracy placówki.

2) Na początku każdego roku szkolnego nauczyciele informatyki są zobowiązani zapoznać uczniów z regulaminem pracowni komputerowej i odwoływać się do zapisów regulaminowych w przypadku łamania ich przez uczniów. Zmiany w regulaminie – stosownie do aktualnych potrzeb – wprowadza opiekun pracowni komputerowej w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

3) W widocznym i dostępnym miejscu w placówce wywieszona powinna być informacja skierowana do uczniów i wskazująca co należy zrobić, gdy jest się ofiarą lub świadkiem niepożądanego zjawiska w sieci.

4) W miejscu dostępnym dla nauczycieli i pracowników placówki wskazane jest, aby znalazła się informacja przedstawiająca procedury reagowania w przypadku wystąpienia zagrożeń.

5) Działania informacyjne mogą być realizowane poprzez publikacje na stronie internetowej szkoły, dystrybucję plakatów, ulotek, organizację konkursów.

3. **Działania szkoleniowe i edukacyjne** w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie:

- 1) Co najmniej jeden raz w ciągu roku szkolnego (najlepiej w lutym - obchody DBI), podczas różnych zajęć edukacyjnych (zajęcia z wychowawcą, zajęcia komputerowe, wychowanie do życia w rodzinie, etyka) oraz zajęć opiekuńczych w świetlicy powinna być poruszana tematyka bezpieczeństwa online w różnych aspektach. Zakres przekazywanych treści powinien być uzgodniony przez nauczycieli uczących w danym oddziale.
- 2) Co najmniej jeden raz w ciągu roku szkolnego tematyka bezpieczeństwa cyfrowego powinna być poruszana podczas zebrań z rodzicami przez wychowawcę klasy wg instruktażu przekazanego przez dyrektora szkoły lub/i przez eksperta zewnętrznego.
- 3) Co najmniej jeden raz w ciągu roku szkolnego tematyka bezpieczeństwa cyfrowego powinna być poruszana podczas zebrań Rady Pedagogicznej.

4. Działania wychowawcze w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie są prowadzone przez wychowawcę klasy, a w razie potrzeby mogą być wspierane przez psychologa, pedagoga szkolnego, eksperta zewnętrznego. Mają one na celu kształtowanie postaw lub ich zmianę:

- 1) Przypomnienie uniwersalnych zasad postępowania odnoszących się nie tylko do aktywności w świecie cyberprzestrzeni, ale do całej płaszczyzny relacji społecznych.
- 2) Utrwalenie prawidłowych postaw uczniów.
- 3) Wskazanie sposobów działania, komunikowania i reagowania, które pozwalają uniknąć/zabezpieczyć się przed konfliktami i problemami.
- 4) Przedstawienie konsekwencji ewentualnie podejmowanych niepożądanych działań związanych z korzystaniem z sieci.

§ 36. Procedury postępowania w sytuacji krzywdzenia dziecka w świecie wirtualnym:

1. Interwencja w przypadku zgłoszenia groomingu, werbunku do sekty lub innej grupy o potencjalnie zagrażających poglądach lub promującej niebezpieczne zachowania

- 1) Nauczyciel, któremu zgłoszono grooming, ze względu na możliwe konsekwencje incydentu (spotkanie z uwodzicielem w świecie rzeczywistym, wykorzystanie seksualne dziecka w świecie rzeczywistym lub przymuszenie go do odbycia aktywności seksualnej w czasie rozmowy internetowej z użyciem kamerki internetowej oraz nagranie materiału dla celów szantażu), jest zobowiązany niezwłocznie przekazać sprawę pedagogowi szkolnemu.
- 2) Pedagog szkolny z pomocą osoby dysponującej odpowiednią wiedzą techniczną ustala okoliczności zdarzenia, zbiera i zabezpiecza odpowiednie materiały na urządzeniu ofiary (zrzuty ekranu, zapisy rozmów, wiadomości email oraz w komunikatorach) lub zabezpiecza je na komputerze należącym do placówki i - w porozumieniu z rodzicami / opiekunami prawnymi ofiary - przekazuje sprawę policji wraz z dowodami.
- 3) Psycholog szkolny niezwłocznie otacza opieką ofiarę groomingu i/lub - w miarę potrzeb - jej rodzinę / świadków uwodzenia.
- 4) Z zaistniałego zdarzenia należy sporządzać przez cały czas wyjaśniania sprawy notatki, w których zawarte będą daty i miejsca rozmów, dane osób biorących udział w wyjaśnianiu spraw, opisy przebiegu wydarzeń oraz podpisy świadków zdarzenia i wyjaśniania sprawy.
- 5) Pedagog szkolny wypełnia **Kartę interwencji** – załącznik nr 8 i prowadzi **Rejestr interwencji** – załącznik nr 9.
- 6) Sytuacja ofiary groomingu lub innych niebezpiecznych kontaktów online jest monitorowana systematycznie przez psychologa i wychowawcę klasy po przerwaniu aktu i zastosowaniu środków naprawczych i raportowana dyrektorowi szkoły.

2. Interwencja w przypadku kontaktu ze szkodliwymi treściami

- 1) Nauczyciel, który zauważył kontakt dziecka ze szkodliwymi treściami lub któremu zgłoszono taki przypadek jest zobowiązany niezwłocznie przekazać sprawę pedagogowi szkolnemu wraz z zabezpieczonymi dowodami (np. zrzuty ekranu, urządzenie ucznia rozpowszechniającego szkodliwe treści).
- 2) Pedagog szkolny z pomocą osoby dysponującej odpowiednią wiedzą techniczną ustala okoliczności zdarzenia - bada sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka ze szkodliwymi treściami, zbiera i

zabezpiecza odpowiednie materiały na urządzeniu ofiary (zrzuty ekranu, zapisy rozmów, wiadomości email oraz w komunikatorach) lub zabezpiecza je na komputerze należącym do placówki i - w porozumieniu z rodzicami / opiekunami prawnymi ofiary - przekazuje sprawę policji wraz z dowodami.

- 3) Pedagog szkolny informuje rodziców/opiekunów prawnych dziecka, które miało kontakt ze szkodliwymi treściami o zdarzeniu.
 - 4) Pedagog szkolny wypełnia **Kartę interwencji** – załącznik nr 8 i prowadzi **Rejestr interwencji** – załącznik nr 9.
 - 5) Psycholog szkolny otacza opieką psychologiczną ucznia, który miał kontakt ze szkodliwymi treściami, sprawdza, w jaki sposób dziecko dotarło do treści i dalej postępuje zgodnie z ustaleniami.
 - 6) Sytuacja ucznia mającego kontakt ze szkodliwymi treściami jest monitorowana systematycznie przez psychologa i wychowawcę klasy po przerwaniu aktu i zastosowaniu środków naprawczych i raportowana dyrektorowi szkoły.
3. Interwencja w przypadku nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii
- 1) Nauczyciel, któremu zgłoszono nadmierne korzystanie z nowoczesnych technologii przez ucznia lub który zauważył symptomy uzależnienia dziecka od korzystania z nowoczesnych technologii, przekazuje swoje spostrzeżenia wychowawcy klasy.
 - 2) Wychowawca klasy prowadzi działania mające na celu ustalenie stanu faktycznego. W zależności od potrzeb prowadzi ukierunkowane diagnozy, rozmowy z uczniem, jego rodzicami/ prawnymi opiekunami, świadkami. W postępowaniu wyjaśniającym należy zbadać, jakie obszary aktywności dziecka zostały naruszone ze względu na nadmierne korzystanie z nowoczesnych technologii i czy sytuacja wymaga zaangażowania placówki specjalistycznej.
 - 3) W przypadku stwierdzenia symptomów uzależnienia od nowoczesnych technologii wychowawca klasy przy wsparciu psychologa szkolnego ustala przyczyny tego stanu, przekazuje zebrane informacje rodzicom/opiekunom prawnym i oferuje uczniowi i jego rodzicom /opiekunom prawnym wsparcie w postaci pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
 - 4) W przypadku braku współpracy ze strony rodziców/opiekunów prawnych wychowawca klasy w porozumieniu z pedagogiem szkolnym rozważa zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.
 - 5) W uzasadnionych przypadkach konieczne może być skierowanie małoletniego do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.
 - 6) Pedagog szkolny wypełnia **Kartę interwencji** – załącznik nr 8 i prowadzi **Rejestr interwencji** – załącznik nr 9.
- 7) Sytuacja ucznia jest monitorowana systematycznie przez psychologa i wychowawcę klasy po zakończeniu interwencji i zastosowaniu środków naprawczych i raportowana dyrektorowi szkoły.

Rozdział 10. Kontakt profesjonalny z dzieckiem, które doświadczyło przemocy

§ 37. 1. Jeżeli pedagog/psycholog szkolny, wychowawca sam inicjuje rozmowę z dzieckiem, ważne jest, aby na wstępie zadbał przede wszystkim o zdobycie jego zaufania.

2. Rozmowa z dzieckiem na temat doznanej przez nie przemocy jest trudna zarówno dla pedagoga/psychologa szkolnego, wychowawcy, jak i dla dziecka. Uświadomienie sobie własnych trudności oraz trudności dziecka ułatwia skuteczną pomoc.

3. Trudności w rozmowie na temat przemocy

Dziecko	Profesjonalista
uczucie wstydu; uczucie lęku o przyszłość własną i członków rodziny; chęć chronienia sprawcy oraz trwałości rodziny; lęk, że sprawca spełni swe groźby, gdy dziecko	negatywne emocje: lęk, złość, bezradność; obawa przed dodatkowym skrzywdzeniem dziecka podczas rozmowy; obawa przed mieszaniami się w „nie swoje sprawy”; ściągnięciem na siebie gniewu sprawcy;

zacznie mówić; miłość do sprawy; brak znajomości odpowiedniego słownictwa; brak wiary w możliwość zmiany swojej sytuacji.	brak znajomości odpowiedniego słownictwa, np. by rozmawiać o wykorzystaniu seksualnym; brak wiedzy na temat możliwości pomocy oraz procedur postępowania; poczucie osamotnienia, braku wsparcia ze strony innych profesjonalistów.
--	--

4. Dzieci, które doznają krzywdzenia, są często silnie związane emocjonalnie ze sprawcą, szczególnie gdy do przemocy dochodzi w rodzinie. Dziecko może cierpieć i jednocześnie darzyć sprawcę miłością, a osoba interweniująca nie może kwestionować tych uczuć.

§ 38. Organizacja rozmowy z dzieckiem

- 1) Miejsce rozmowy powinno być miejscem neutralnym, możliwie cichym i bezpiecznym.
- 2) Warto przygotować dodatkowe materiały: papier, kredki, maskotki. Lepiej, jeśli osoba prowadząca rozmowę nie siedzi za biurkiem, które oddzielają od dziecka.
- 3) Należy zadbać o odpowiednią ilość czasu na rozmowę. Ten czas powinien być zarezerwowany wyłącznie dla dziecka.

§ 39. 1. Dziecko będzie czuło się lepiej i pewniej, gdy samo wybierze miejsce, w którym chce usiąść, oraz jeśli będzie miało koło siebie chusteczki i coś do picia.

2. Przed rozmową z dzieckiem warto przemyśleć jej cel i zaplanować przebieg. Taki plan ułatwia rozmowę, chociaż jej przebieg powinien zależeć od stopnia otwartości i zachowania dziecka.

3. Celem rozmowy z dzieckiem jest nie tylko zebranie informacji o trudnych dla niego wydarzeniach, ale również udzielenie mu wsparcia.

§ 40. Przebieg rozmowy:

- 1) Na początku rozmowy najważniejsze jest zbudowanie dobrej relacji z dzieckiem. Pomocna jest rozmowa na tematy neutralne, ale ważne dla dziecka (zainteresowania, sukcesy). Okaż mu, że interesujesz się nim, a nie tylko tym, czego chcesz się od niego dowiedzieć.
- 2) Po nawiązaniu kontaktu z dzieckiem można przejść do pytań związanych z celem spotkania. Warto zacząć od pytań otwartych: Czy mógłbyś mi o tym opowiedzieć?; Chciałabym lepiej zrozumieć, co Ci się zdarzyło.
- 3) Nie zadawaj pytań sugerujących: Czy to było na podwórku czy w domu?; Czy tata dotykał Twoich miejsc intymnych?
- 4) Pomocne w pogłębianiu kontaktu z dzieckiem i budowaniu w nim poczucia, że jest słuchane i rozumiane, jest tzw. parafrazowanie, tzn. powiedzenie własnymi słowami, tego, co powiedział rozmówca. Parafraza często zaczyna się od słów: O ile dobrze zrozumiałam, powiedziałeś, że...
- 5) W kontakcie z dzieckiem pomaga odzwierciedlanie jego emocji. Odzwierciedlanie pomaga dziecku nazywać i doświadczyć tego, co czuje. Możemy powiedzieć - Widzę, że jest ci smutno.
- 6) Staraj się rozmawiać prostym językiem. Musi on być adekwatny do poziomu rozwoju dziecka. Rozmawiając z małym dzieckiem używaj zdań pojedynczych, nie stosuj podwójnych przeczeń, unikaj zaimków.
- 7) Rozmowa o doznanej przemocy jest dla dziecka poruszająca emocjonalnie. Może płakać, okazywać strach, ból, być mocno zawstydzony lub złościć się. Nie zaprzeczaj jego uczuciom i nie bagatelizuj ich.
- 8) Warto, aby dziecko podczas rozmowy usłyszało, że:
 - a) nie jest winne temu, co się stało,
 - b) nie ponosi również winy za to, że nie powiedziało od razu o tym, co mu się przydarzyło,
 - c) inne dzieci mają podobne doświadczenia i nie ono jedyne ma taki problem,
 - d) bardzo dobrze, iż komukolwiek o tym powiedziało,
 - e) otrzyma pomoc.
- 9) Koniecznie poinformuj dziecko, co dalej będzie się działo, z kim będziesz rozmawiał, próbując mu pomóc.

§ 41. Czego należy unikać podczas rozmowy z dzieckiem:

- 1) Pocieszania, blokowania przeżywania emocji: „Nie płacz. Nie przejmuj się. Bądź dzielny”.
- 2) Oferowania dziecku bliskości fizycznej. Dzieci, które doznały krzywdzenia – zwłaszcza fizycznego – mają złe skojarzenia związane z dotykiem. Przytul je tylko wtedy, kiedy wyraźnie do tego dąży.
- 3) Pytań zaczynających się od „dlaczego”. Dzieci mogą przeżywać dodatkowy wstyd i lęk, gdy nie potrafią czegoś wyjaśnić. Ponadto pytania rozpoczynające się od „dlaczego” często obciążają odpowiedzialnością i winą: „Dlaczego tam poszłaś? Dlaczego nie powiedziałaś o tym mamie?”.
- 4) Kwestionowania tego, co mówi dziecko, nawet jeśli to, co słyszysz, nie wydaje ci się prawdopodobne. Nie próbuj samodzielnie rozstrzygnąć, czy dziecko mówi prawdę. To zadanie dla wymiaru sprawiedliwości.
- 5) Krytykowania, poprawiania słownictwa dziecka oraz braku spójności i logiki jego wypowiedzi.
- 6) Dopytywania o szczegóły zdarzenia.
- 7) Składania pochopnych obietnic. Niespełnione obietnice mogą jeszcze bardziej utrudnić dziecku zaufanie osobom dorosłym w przyszłości.
- 8) Pod żadnym pozorem nie obiecuj dziecku, że zachowasz tę rozmowę w tajemnicy. Taka obietnica zamyka ci drogę do podjęcia jakiegokolwiek interwencji.
- 9) Rozmowa z dzieckiem powinna być zawsze zakończona sporządzeniem notatki służbowej. Zapisz dokładnie treść rozmowy i użyte przez dziecko, i przez ciebie słowa. Nie należy jednak tworzyć notatki w trakcie spotkania. Podczas rozmowy z dzieckiem całkowicie skoncentruj się na kontakcie z nim.

§ 42. Interwencja w przypadkach przemocy wobec dziecka:

- 1) Małoletni nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych i nie może w swoim imieniu skutecznie podejmować takich czynności. Nie może zatem zgłosić policji, prokuraturze czy sądowi rodzinnemu, że jest krzywdzone. W tej sytuacji na dorosłych, zwłaszcza profesjonalistach, którzy mają kontakt z dziećmi z racji wykonywanego zawodu, spoczywa szczególny obowiązek reagowania w przypadku podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy.
- 2) Obowiązek zawiadomienia odpowiednich instytucji wymiaru sprawiedliwości o przestępstwie wobec dziecka lub zagrożeniu jego dobra wynika z następujących aktów prawnych:

a) *Kodeksu postępowania karnego* – art. 304

§ 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję. (...)

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

b) *Kodeksu postępowania cywilnego* – art. 572

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuraturach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

c) *Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* – art. 12

Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym policję lub prokuratora.

Rozdział 11. Zasady ochrony wizerunku dziecka

- § 43. 1.** Szkoła zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 2.** Szkoła uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
- 3.** Zasady ochrony wizerunku dziecka w szkole stanowi załącznik nr 10 do niniejszej polityki.

Rozdział 12. Zasady ochrony danych osobowych

- § 44. 1.** W szkole wdrożono *Politykę ochrony danych Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* oraz powołano Inspektora ochrony danych.
- 2.** Dokumentacja RODO została opracowana zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L z 2016 r. 119, s. 1 ze zm.) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018r. o ochronie danych osobowych z uwzględnieniem zasad:
- 1) zasady zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości,
 - 2) zasady ograniczenia celu przetwarzania danych,
 - 3) zasada minimalizacji danych,
 - 4) zasada prawidłowości danych,
 - 5) zasady ograniczenia przechowania danych,
 - 6) zasady integralności i poufności danych,
 - 7) zasady rozliczalności.
- 3.** Osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych małoletnich i ich rodziców/opiekunów prawnych posiadają upoważnienie do przetwarzania ich danych osobowych ~~na podstawie~~. Dane przetwarzane są w oparciu o art. 6 i 9 RODO.
- 4.** Każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości treści Polityki Ochrony Danych Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie oraz o tym, że został poinformowany/a o odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej z tytułu naruszenia bezpieczeństwa danych osobowych w związku z nieprzestrzeganiem zasad ochrony danych osobowych.
- 5.** Rodzice/opiekunowie prawni małoletnich są informowani o przetwarzaniu danych osobowych poprzez klauzule informacyjne.
- 6.** Dyrektor szkoły wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
- 7.** Dane osobowe małoletnich zarejestrowane w formie pisemnej (teczka dziecka oraz inna dokumentacja pisemna zawierająca dane osobowe małoletnich jest chroniona w zamkniętych szafach z ograniczonym dostępem do pomieszczeń ich przechowywania (kancelaria szkoły, gabinety psychologa, pedagoga).
- 8.** W szkole wdrożono odpowiednią procedurę postępowania na wypadek wystąpienia naruszenia ochrony danych osobowych.
- 9.** Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.
- 10.** Dane osobowe umieszczone w Niebieskiej Karcie „A” udostępniane są zespołowi interdyscyplinarnemu, powołanemu w trybie ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego posiadają upoważnienia do przetwarzania danych osobowych w związku z powzięciem informacji o możliwości stosowania przemocy w rodzinie.

Rozdział 13. Monitorowanie stosowania polityki ochrony dziecka przed krzywdzeniem

§ 45. 1. Osobą odpowiedzialną za *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* jest dyrektor szkoły lub wyznaczony przez niego wicedyrektor szkoły.

1. Osoba, o której mowa w ust. 1, jest odpowiedzialna za:

- 1) przygotowanie pracowników szkoły do stosowania standardów ustalonych w niniejszej polityce przez zorganizowanie szkoleń wewnętrznych,
- 2) monitorowanie realizacji polityki,
- 3) reagowanie na sygnały naruszenia polityki,
- 4) prowadzenie rejestru zgłoszeń, na podstawie kart interwencji,
- 5) proponowanie zmian w polityce.

2. Dyrektor/wicedyrektor współpracuje w tym zakresie z pedagogiem/psychologiem szkolnym.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1, przeprowadza raz na 2 lata ankietę monitorującą poziom realizacji polityki. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 13 do niniejszej polityki.

4. Osoba, o której mowa w ust. 1, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników szkoły ankiet. sporządza na tej podstawie sprawozdanie z monitoringu, które następnie przekazuje dyrektorowi.

5. Dyrektor wprowadza do polityki niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom, dzieciom i ich rodzicom nowe brzmienie polityki.

§ 46.1. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony małoletnich dyrektor/wicedyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny konsultuje się z rodzicami uczniów podczas spotkań dyrektora z radą rodziców, zebrań klasowych z rodzicami, w formie ankiet lub rozmów.

2. w ramach monitoringu stosowania polityki dyrektor/wicedyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny konsultują się z dziećmi podczas spotkań z przedstawicielami samorządu uczniowskiego.

Rozdział 14. Przepisy końcowe

§ 47. 1. Polityka wchodzi w życie z dniem z dniem ogłoszenia.

2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników szkoły, dzieci i ich rodziców, w szczególności poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną (na konta pracowników oraz poprzez opublikowanie na stronie internetowej i w *Biuletynie Informacji Publicznej*, wywieszenie w widocznym miejscu w budynku szkoły skróconej, przeznaczonej dla małoletnich.

3. Zapisy zawarte w dokumencie polityki obowiązują wszystkich pracowników szkoły, w tym wolontariuszy, stażystów, praktykantów, inne osoby mające kontakt z uczniami szkoły a znajomość jej treści potwierdzają własnoręcznym podpisem.

4. Każdy pracownik ma obowiązek zapoznać się z polityką i ją stosować.

Załączniki:

Załącznik nr 1. *Standardy Ochrony Małoletnich – wersja dla uczniów*

Załącznik nr 2. Wykaz osób odpowiedzialnych za różne aspekty realizowania standardów ochrony małoletnich w szkole

Załącznik nr 3. Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka

Załącznik nr 4. Symptomy krzywdzenia dziecka

Załącznik nr 5. Zasady bezpiecznych relacji pracownika z dzieckiem

Załącznik nr 6. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

Załącznik nr 7. Notatka ze zdarzenia

Załącznik nr 8. Karta interwencji

Załącznik nr 9. Rejestr interwencji

Załącznik nr 10. Oświadczenie o poufności (dot. procedury *Niebieskie Karty*)

Załącznik nr 11. Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, będących własnością małoletnich

Załącznik nr 12. Zasady ochrony wizerunku dziecka

Załącznik nr 13. Ankieta monitorująca poziom realizacji *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*

Załącznik nr 1. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH – WERSJA DLA UCZNIÓW

Preambuła

Naczelną zasadą działań podejmowanych w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie jest troska o bezpieczeństwo wszystkich dzieci, ochron ich praw oraz dbałość o ich wszechstronny rozwój.

1. Najważniejsze prawa dziecka

- ❖ Prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem
- ❖ Prawo do nauki i informacji
- ❖ Prawo do odpoczynku i wolnego czasu
- ❖ Prawo do prywatności
- ❖ Prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka
- ❖ Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania
- ❖ Prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa
- ❖ Prawo do zachowania godności, szczególnie dziecka psychicznie lub fizycznie niepełnosprawnego
- ❖ Prawo do ochrony zdrowia i opieki medycznej
- ❖ Prawo do otrzymywania pomocy i wsparcia od państwa, jeśli Ty i Twoja rodzina jesteście w trudnej sytuacji życiowej i materialnej
- ❖ Prawo do ochrony przed konfliktem zbrojnym
- ❖ Prawo do ochrony w procesie karnym

2. Najważniejsze pojęcia

- 5) **przemoc fizyczna** wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub ze strony osoby, której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową,
- 6) **przemoc psychiczna** wobec dziecka to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem.
- 7) **wykorzystywanie seksualne** dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe

rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy,

- 8) **zaniedbywanie dziecka** to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka

3. *Standardy Ochrony Małoletnich obowiązujące w naszej szkole:*

- 1) Wszyscy pracownicy szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę, kiedy Tobie lub innemu dziecku dzieje się krzywda.
- 2) Wśród uczniów i pracowników szkoły upowszechnione zostały następujące zasady:
 - a) zasady zapewniające bezpieczne relacje pracownika z dzieckiem
 - b) zasady dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone
- 3) Szkoła, uznając Twoje prawo do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia najwyższe standardy ochrony Twoich danych osobowych oraz Twojego wizerunku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 4) Szkoła zapewnia Ci dostęp do Internetu w celach edukacyjnych w salach dydaktycznych, jednocześnie podejmuje działania zabezpieczające przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla Twojego prawidłowego rozwoju.
- 5) W szkole opracowano zasady korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych.
- 6) W szkole wyeksponowane są informacje na temat możliwości uzyskania przez Ciebie pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży:
 - a) Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży: 116 111
 - b) Całodobowa infolinia dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli: 800 080 222
 - c) Antydepresyjny Telefon Forum Przeciw Depresji: 22 594 91 00
 - d) Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna: 22 425 98 48
- 7) W szkole określone zostały zasady ochrony Twojego wizerunku oraz zasady ochrony Twoich danych osobowych.
- 8) W szkole określone zostały **procedury postępowania** w przypadku, gdy doświadczysz krzywdzenia:

Doświadczasz krzywdzenia/przemocy fizycznej, psychicznej, słownej

Ktoś przez dłuższy czas stosuje wobec Ciebie różne formy represji np. fizyczne zaczepki, dokuczanie, zmuszanie do wykonywania jakichś nieprzyjemnych czynności, wypowiada obraźliwe żarty, wyzwiska, pokazuje obraźliwe gesty, rozpowszechnia plotki, poniża, straszy, szantażuje, w sposób obraźliwy wyraża się o członkach Twojej rodziny, pisze i upowszechnia obraźliwe SMS-y i MMs-y, pisze obraźliwe wiadomości na forach internetowych.

Ścieżka postępowania

1. Jeśli nie czujesz się bezpiecznie powiedz o tym nauczycielowi do którego masz zaufanie (wychowawcy, pedagogowi/ psychologowi szkolnemu lub innemu nauczycielowi) Nie wstydź się. Opowiedz o wszystkim co Ci się przytrafiło i czego się obawiasz.
2. Jeśli masz świadków przemocy stosowanej wobec Ciebie powiedz o nich.
3. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia – poproś o rozmowę z psychologiem

4. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt stosowania wobec ciebie przemocy (wychowawca, pedagog, psycholog) podejmie działania wyjaśniające, przeprowadzając rozmowy ze wszystkimi osobami wskazanymi przez Ciebie (świadkami oraz sprawcą przemocy)
5. Po przeprowadzeniu rozmów wyjaśniających podejmie działania zgodne z procedurą.

Ktoś zniszczył lub ukradł przedmiot należący do Ciebie

Ktoś (może to być osoba, którą znasz lub nie) Cię okradł lub celowo zniszczył rzecz należącą do Ciebie.

Ścieżka postępowania

1. Zgłoś zdarzenie kradzieży nauczycielowi, z którym w danej chwili masz lekcje lub też wychowawcy/ pedagogowi szkolnemu.
2. Pamiętaj, żeby powiedzieć kiedy i w jakich okolicznościach doszło do zniszczenia Twojej rzeczy lub kiedy zauważyłeś/łaś brak określonej rzeczy, pieniędzy
3. Jeśli masz świadka, który coś wie o incydencie – powiedz o nim
4. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia – poproś o rozmowę z psychologiem
5. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt zniszczenia mienia lub kradzieży podejmie działania wyjaśniające, przeprowadzając rozmowy ze wszystkimi osobami wskazanymi przez Ciebie
6. Po przeprowadzeniu rozmów wyjaśniających podejmie działania zgodne z procedurą. *Jeśli, mimo podjętych działań nie jest możliwe ustalenie osoby odpowiedzialnej za zniszczenie Twojej rzeczy lub kradzież sprawa może być skierowana do rozpatrzenia przez instytucję zewnętrzną.*

Ktoś Cię dyskryminuje (niesprawiedliwie traktuje)

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie kogoś ze względu na jakąś cechę. Powodem dyskryminacji są najczęściej: wiek, płeć, rasa, niepełnosprawność, cechy fizyczne, religia, przynależność do określonej grupy. Przejawy dyskryminacji: ktoś Cię wyśmiewa, poniża, prześladuje Cię z powodu Twojego wyglądu, zachowania, pochodzenia, płci,

Ścieżka postępowania

1. Jeśli czujesz się niesprawiedliwie traktowana/y powiedz o tym nauczycielowi do którego masz zaufanie (wychowawcy lub innemu nauczycielowi) Nie wstydź się. Opowiedz o tej sytuacji i jeśli to możliwe wskaż osobę, która niesprawiedliwie Cię traktuje lub dyskryminuje.
2. Nauczyciel, któremu zgłosiłeś/łaś niesprawiedliwe traktowanie/ dyskryminację podejmie działania wyjaśniające, przeprowadzając rozmowy ze wszystkimi osobami wskazanymi przez Ciebie.
3. Możesz poprosić o pomoc i wsparcie pedagoga/psychologa – opowiedz o swoich obawach, przeżyciach i odczuciach. Specjaliści, zgodnie z Twoimi potrzebami udzielą Ci wsparcia.
4. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt nierównego traktowanie podejmie działania zgodne z procedurą

Ktoś stosuje wobec Ciebie cyberprzemoc lub wykorzystuje w sieci Twoje dane/wizerunek

O cyberprzemocy mówimy wtedy, gdy doświadczyłeś/łaś przemocy w sieci w jakiegokolwiek formie: nękania, straszenia, szantażowania, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów oraz wtedy, gdy ktoś podszywa się pod Ciebie w sieci wbrew Twojej woli.

Ścieżka postępowania

1. Postaraj się zabezpieczyć wszystkie dowody potwierdzające fakt stosowania przemocy w sieci (np. zrzuty ekranu, konwersacja w komunikatorze sms/mms), jeśli nie potrafisz zrobić tego samodzielnie poproś o wsparcie osobę dorosłą (rodzica, starsze rodzeństwo)
2. Poinformuj o wszystkim wychowawcę lub pedagoga/psychologa szkolnego. Pokaż wszystkie zgromadzone dowody oraz jeśli to możliwe wskaż sprawcę przemocy w sieci
3. Jeśli masz świadków doświadczanej przez Ciebie cyberprzemocy – powiedz o nich
4. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt przemocy w sieci podejmie działania wyjaśniające, przeprowadzając rozmowy (ze świadkami oraz sprawcą) oraz analizując dostarczone przez Ciebie dowody.
5. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt przemocy w sieci podejmie działania na rzecz natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy (np. zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału, żądanie natychmiastowego usunięcia wszystkich filmów ośmieszających z telefonu sprawy itp.
6. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia – poproś o rozmowę z psychologiem lub osobą do której masz zaufanie.
7. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt nierównego traktowania podejmie działania zgodne z procedurą

Kiedy próbujesz nawiązać nowe znajomości w Internecie i okazują się one niebezpieczne

W przypadku niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia Twojego zdrowia, a nawet życia. Możesz spotkać się z próbą szantażowania lub zmuszania Ciebie do wykonania niebezpiecznych czynności.

Ścieżka postępowania

1. Podejdź do osoby, której ufasz (nauczyciela, wychowawcy, pedagoga/psychologa) i postaraj się dokładnie opowiedzieć o jaką formę kontaktu chodzi, kto zainicjował ten kontakt i w jaki sposób, za pośrednictwem jakiego komunikatora dochodzi do tego kontaktu.
2. Jeśli podejrzewasz kto może być sprawcą – powiedz o tym
3. Postaraj się zgromadzić wszystkie dowody w formie elektronicznej (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych, zdjęcia itp.), udostępni je osobie z którą rozmawiasz.
4. Pamiętaj nigdy nie podejmuj żadnych działań, które mają na celu dotarcie do sprawcy ! To zadanie dla Policji
5. Pamiętaj nigdy nie próbuj samodzielnie kontaktować się ze sprawcą
6. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia – poproś o rozmowę z psychologiem lub osobą do której masz zaufanie.
7. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt niebezpiecznego dla Ciebie kontaktu w Internecie, podejmie dalsze działania zgodne z procedurą

Kiedy ktoś stosuje wobec Ciebie przemoc w środowisku domowym

Kiedy mówimy o przemocy domowej mamy na myśli jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania sprawcy, który wykorzystuje przewagę fizyczną lub psychiczną narażając Cię na straty, w szczególności:

- utraty zdrowia, a nawet życia,
- naruszania Twojej godności, nietykalności cielesnej lub wolności,
- wywołujące szkody w Twoim zdrowiu fizycznym i odporności psychicznej,
- wywołujące u Ciebie poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia.

Ścieżka postępowania

1. Jeśli w domu dzieje się Tobie jakakolwiek krzywda pozwól sobie pomóc – poinformuj osobę do której masz zaufanie (nauczyciela, wychowawcę, pedagoga, psychologa). Opowiedz o sytuacji jaka Cię spotkała. Jeśli to możliwe wskaż sprawcę przemocy

Pamiętaj, że możesz powiedzieć o tym co się wydarzyło, opowiedz o zachowaniu sprawcy i swoich odczuciach. Nie musisz przestrzegać kolejności opowiadanych zdarzeń. Dostaniesz wystarczająco dużo czasu aby przekazać wszystkie informacje. Osoba, z którą będziesz rozmawiać może zadawać Ci dodatkowe pytania żeby uzyskać jak najwięcej wiadomości.

2. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt stosowania przemocy podejmie interwencję w Twojej sprawie. Zastosuje wszystkie obowiązkowe działania aby zapewnić Tobie ochronę.
3. Porozmawiaj też o swojej sytuacji z psychologiem, o tym co czujesz i przeżywasz. Udzieli on Tobie wsparcia w tej trudnej sytuacji mając na uwadze Twoje potrzeby.
4. Osoba, której zgłosiłeś/łaś fakt stosowania wobec Ciebie przemocy domowej, podejmie dalsze działania zgodne z procedurą.

Pamiętaj, jeśli otaczając Cię osoby (nauczyciele, wychowawca, pedagog, psycholog) zauważą w Twoim zachowaniu i wyglądzie symptomy, oznaki stosowanej wobec Ciebie przemocy domowej, to mimo, że tego nie ujawniłaś/łeś mają obowiązek podjąć chroniące Ciebie działania.

PAMIĘTAJ !!!

**KAŻDY ma prawo do poszanowania swojej godności.
JEŚLI sam/a doznajesz krzywdy lub jesteś świadkiem krzywdzenia
innego ucznia, to NATYCHMIAST
powiedz o tym komuś dorosłemu:
dyrektorowi szkoły,
wychowawcy,
nauczycielowi,
innemu dorosłemu, który jest dostępny na terenie szkoły!!!**

MOŻESZ RÓWNIEŻ ZADZWONIĆ:

- **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02** (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ w języku rosyjskim.
- **Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50** (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰–21⁰⁰) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18⁰⁰–22⁰⁰).
- **Poradnia e-mailowa:** niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- **Ogólnokrajowa Linia Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900** przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9³⁰ do 15³⁰, od godz. 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

Załącznik nr 2. WYKAZ OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA RÓŻNE ASPEKTY REALIZOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH W SZKOLE

Lp.	Stanowisko	Imię i nazwisko	Zakres wykonywania czynności
1.	pedagog szkolny	Elżbieta Strzałka	Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń – związanych z krzywdzeniem małoletnich i podejrzeniem doznawania krzywdzenia oraz odpowiedzialna za udzielanie wsparcia małoletniemu
<i>W sytuacji nieobecności osoby wskazanej w pkt 1</i>			
2.	pedagog specjalny	Kamila Brzdonkiewicz	
3.	pedagog szkolny	Elżbieta Strzałka	Osoba odpowiedzialna za: • składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, • zawiadamianie sądu opiekuńczego o wgląd w sytuację małoletniego
<i>W sytuacji nieobecności osoby wskazanej w pkt 3</i>			
4	wicedyrektor szkoły	Anna Kotyńska_Buryła (obiekt 1.) Marcin Dłuski (obiekt 2.)	
5.	pedagog szkolny	Elżbieta Strzałka	Osoba odpowiedzialna za wszczynanie procedury Niebieskie Karty
<i>W sytuacji nieobecności osoby wskazanej w pkt 5</i>			
6.	pedagog specjalny	Kamila Brzdonkiewicz	
7.	dyrektor szkoły	Iwona Jasińska	Osoba, która przeszkoli osoby pracujące i współpracujące jak stosować standardy
<i>W sytuacji nieobecności osoby wskazanej w pkt 7</i>			
	wicedyrektor szkoły	Anna Kotyńska-Buryła (obiekt 1.) Marcin Dłuski (obiekt 2.)	

Załącznik nr 3 . CZYNNIK RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA

Choć dziecko nigdy nie jest winne doznawanej krzywdy, uznaje się, że niektóre jego cechy, związane np. ze stanem zdrowia, poziomem rozwoju, funkcjonowaniem czy pozycją w rodzinie, mogą bardziej narażać je na doświadczanie przemocy.

Wyodrębnia się **trzy grupy czynników ryzyka**, które mogą wskazywać na zagrożenie pojawienia się przemocy:

a. CZYNNIKI ZWIĄZANE Z DZIECKIEM

Czynniki ryzyka	Opis
Przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej niska waga urodzeniowa poród z ciążą bliźniaczej lub mnogiej krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami	Początek życia dziecka, okoliczności jego narodzin, takie jak: przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej, niska waga urodzeniowa, narodziny z ciąży mnogiej oraz krótka przerwa pomiędzy kolejnymi porodami, mogą być czynnikami ryzyka krzywdzenia. Wszystkie te sytuacje stanowią ogromne obciążenie psychiczne i fizyczne dla rodziców.
Długotrwały płacz	Nadmierna płaczliwość dziecka z kolei budzi bezradność, poczucie winy rodzica; stany te mogą zamienić się w złość, bezsilność, a w konsekwencji wywołać agresję wobec dziecka czy jego odrzucenie.
Wiek dziecka	Czynnikiem ryzyka krzywdzenia może być także określony wiek dziecka. W rozwoju dziecka występują tzw. okresy krytyczne, w których jest większe prawdopodobieństwo pojawienia się pewnych rodzajów krzywdzenia. Najmłodsze dzieci (do 3 r.ż.) są bardziej zależne od opiekunów i spędzają z nimi więcej czasu. Dzieci w tym wieku mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań rodziców, a także słabiej panują nad emocjami. To sprawia, że ryzyko doznawania przez nie przemocy fizycznej i psychicznej jest większe. Badania wskazują także, że w okresie od osiągnięcia 8 r.ż. przez cały czas dojrzewania dziecko jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego.
Przewlekłe choroby niepełnosprawność intelektualna niepełnosprawność ruchowa	Okolicznością zwiększającą prawdopodobieństwo krzywdzenia jest niepełnosprawność intelektualna dziecka, mocno powiązana z ryzykiem wystąpienia przemocy oraz wykorzystania seksualnego. Również przewlekłe choroby somatyczne oraz niepełnosprawność ruchowa skutkują dużą, a także trwałą zmianą życia całej rodziny. Bez odpowiedniego wsparcia taka rodzina jest istotnie narażona na wystąpienie krzywdzenia, mogącego przybrać formę jawnego odrzucenia dziecka, biernego zaniedbywania lub czynnych form przemocy, związanych z rozładowywaniem frustracji. W sytuacji niepełnosprawności lub choroby dziecka może dojść również do przemocy psychicznej, która niekiedy wynika ze stawiania dziecku wymagań, jakim nie jest ono w stanie sprostać.
Choroby psychiczne	Kolejnym czynnikiem ryzyka są choroby psychiczne dziecka. Wystąpienie u dziecka zaburzeń psychicznych wiąże się z wysokim poziomem stresu i lęku w rodzinie. Łatwo wtedy o eskalację trudnych zachowań pozostałych domowników, np. agresji i przemocy – zarówno fizycznej, jak i słownej.

b. **CZYNNIKI RODZINNE**, czyli cechy charakteryzujące funkcjonowanie rodziny oraz cechy poszczególnych jej członków

Czynniki ryzyka	Opis
Nieobecność rodziców	Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dziecka wiąże się z jego opuszczeniem przez jedno lub oboje rodziców. Nieobecność rodziców – fizyczna bądź psychiczna – jest czynnikiem ryzyka krzywdzenia dzieci, bez względu na ich wiek. Czynniki te zwiększa prawdopodobieństwo zaniedbania fizycznego i emocjonalnego. Konsekwencją tego jest szukanie przez dziecko bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia
Autorytarny styl rodzicielstwa doświadczanie przez rodzica przemocy w dzieciństwie, kondycja psychiczna rodziców	Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy wobec dziecka związane jest także z tzw. autorytarnym stylem rodzicielstwa, który wynika m.in. z historii życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej. Doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy.
Uzależnienia inne zaburzenia psychiczne rodzica konflikty/kryzysy	Uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez dziecko przemocy. Agresji w rodzinie sprzyjają też konflikty i kryzysy.
Samotne rodzicielstwo, obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie	Do czynników ryzyka krzywdzenia zaliczane jest także samotne rodzicielstwo, będące dla wielu osób sporym wyzwaniem. Ograniczona ilość czasu, który rodzic może poświęcić dziecku, jest przyczyną trudności w budowaniu bliskiej relacji z dzieckiem. Dodatkowo, niestabilna sytuacja rodzinna: brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z dzieckiem osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji.
Rodzina zastępcza, rodzina adopcyjna	Istotnym czynnikiem ryzyka jest obecność dziecka w nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie rodzinie zastępczej czy adopcyjnej. Rodzice przyjmujący dzieci pod swoją opiekę bywają niegotowi do tego, aby radzić sobie z bardzo trudnymi emocjami skrzywdzonego wcześniej dziecka. Odrzucenie, skrajna przemoc, których dziecko mogło doświadczyć, wpływają na jego zachowanie oraz funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Porzucone dzieci postrzegają siebie jako niegodne miłości, mało ważne i zasługujące na karę. Swoim zachowaniem często prowokują do odrzucenia czy ukarania, by utwierdzić się w przekonaniach. Kary reaktywują wcześniejsze traumy dziecka i dezorganizują jego zachowanie, względem którego rodzice są bezradni.

c. CZYNNIKI ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM:

Czynniki ryzyka	Opis
Izolacja społeczna	Do tej grupy zalicza się głównie izolację społeczną, rozumianą jako ubogie kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja taka może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy.
Ubóstwo w najbliższym otoczeniu rodziny	Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dzieci niosą też: ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe czy skrajne ubóstwo. Takim sytuacjom często towarzyszy stres rodziców, którzy muszą zapewnić przetrwanie sobie i dziecku.
Przemoc i patologia	Czynnikiem ryzyka krzywdzenia dziecka są także przemoc i patologia społeczna występujące w najbliższym środowisku zamieszkania.

Załącznik nr 4. SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECKA

Regulacje prawne traktujące o odpowiedzialności szkoły, nauczycieli za bezpieczeństwo dziecka, a tym samym wskazujące na definicję przemocy domowej są zawarte w ustawie **z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606)**:

„Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

narazające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej – przemoc ekonomiczna istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej – cyberprzemoc”.

Tym samym przemoc domowa obejmuje:

- przemoc fizyczną,
- przemoc psychiczną (często nazywaną emocjonalną),
- przemoc seksualną,
- przemoc ekonomiczną,
- cyberprzemoc,
- zaniedbywanie.

Podane wyżej rodzaje przemocy przenikają się wzajemnie i wywołują podobne skutki.

Poniżej wymienione zostały symptomy, jak może objawiać się krzywdzenie dziecka czy przemoc domowa:

Symptomy fizyczne:

- siniaki na ciele dziecka (przede wszystkim na plecach, ramionach i udach) – świeże i w późnej fazie gojenia, duże otarcia naskórka,
- specyficzne ślady na skórze przypominające blizny po ospie, a będące pozostałościami po parzeniu dziecka papierosem,
- oderwane małżowiny uszne, tzw. uszy zapaśnika (zniekształcone małżowiny od uderzania dziecka w uszy), pozbawione włosów miejsca na głowie, złamana przegroda nosowa, złamania palców dłoni, wszelkie wielokrotne złamania kości, wylewy krwawe do gałek ocznych
- odparzenia na skórze wynikające z zaniedbań higienicznych, niezaopatrzone rany, ślady ugryzień przez człowieka, ślady duszenia, krępowania
- oparzenia rękawiczkowo-skarpetkowe oraz zlokalizowane na pośladkach i w dolnej części pleców,
- zaburzenia psychosomatyczne, bóle wędrujące,
- przemęczenie,
- problemy z trawieniem,
- blizny po samookaleczeniu.

Symptomy w sferze emocjonalnej:

- trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji przez dziecko
- negatywny obraz siebie,

- negatywne myśli na temat siebie i innych,
- przygnębienie,
- strachliwość i agresja, gniew,
- problemy z samoregulacją emocji,
- oszołomienie, otępienie,
- brak poczucia bezpieczeństwa,
- smutek, apatia,
- stany lękowe,
- stany depresyjne.

Symptomy w sferze poznawczej:

- trudności w nauce – pojawiające się nagle,
- problemy z koncentracją, pamięcią,
- problemy z logicznym myśleniem,
- problemy z rozwiązywaniem problemów,
- trudności w ukończeniu zadanej pracy,
- nieodrabianie lekcji,
- nieprzygotowanie do zajęć czego efektem są gorsze oceny szkolne.

Symptomy w sferze behawioralnej:

- problemy z subordynacją oraz podporządkowaniem wobec obowiązujących reguł – obrażenie się, uciekanie z lekcji, negatywne interakcje z rówieśnikami oraz z nauczycielami,
- dziwne reakcje na chęć niesienia pomocy, nieufność,
- wycofanie,
- ogólna nieufność wobec ludzi,
- zachowania buntownicze i agresywne,
- problemy z komunikacją,
- sięganie po substancje psychoaktywne.

Objawy molestowania seksualnego

- chroniczny ból,
- zaburzenia układu pokarmowego,
- migreny lub inne częste bóle głowy,
- komplikacje ginekologiczne,
- otarcia na wewnętrznej stronie ud,
- szok, lęk,
- niepokój,
- zagubienie,
- wyparcie traumatycznych przeżyć,
- wycofanie,
- poczucie wstydu,
- obwinianie się,
- nerwica lub ogólna nieufność wobec ludzi.

Nauczyciel/pracownik szkoły powinien zweryfikować podejrzenia powstałe na podstawie uzyskanych informacji lub/i obserwacji któryś z przedstawionych wyżej symptomów.

Jako pracownik szkoły / praktykant / wolontariusz jesteś zobowiązana/zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy Twoja **reakcja, komunikat bądź działanie** wobec dziecka/ucznia są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich.

Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji Twojego zachowania

Zachowania POZYTYWNE

1. W komunikacji z małoletnim **zachowuj cierpliwości i szacunek**
2. Słuchaj uważnie małoletniego i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do **wieku i sytuacji**.
3. **W komunikacji z małoletnim staraj się, by Twoja twarz była na poziomie twarzy dziecka.**
4. Zapewnij **małoletnich**, że jeżeli czują się niekomfortowo z jakimś zachowaniem, sytuacją czy słowami mogą o tym powiedzieć Tobie lub wskazanej osobie (psycholog/pedagog/nauczyciel, do którego dziecko ma zaufanie) i mogą oczekiwać reakcji/pomocy.
5. Doceniaj i szanuj wkład **małoletnich** w podejmowanie działań i traktu je równo (bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd).
6. Unikaj faworyzowania.
7. Szanuj **prawo małoletniego do prywatności**, a jeżeli musisz odstępować od tej zasady wyjaśnij to (np. aby chronić dziecko, ucznia odstępujesz od zasady poufności).
8. Podejmując decyzje dotyczące **małoletniego**, poinformuj go o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
9. Unikaj zbędnego ryzyka w pracy z **małoletnim** – sprawdzaj, czy sprzęt i otoczenie są bezpieczne.
10. Zawsze bądź przygotowana/przygotowany na wyjaśnienie swoich działań wobec małoletnich.
11. Zachowaj szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach należy reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
12. Zachowuj w poufności informacje uzyskane w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną pracą, dotyczących zdrowia, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, seksualności, orientacji seksualnej, pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub światopoglądowych uczniów.

Zachowania NEGATYWNE

1. Nie wolno Ci zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego.
2. Nie wolno Ci podnosić głosu na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z jego bezpieczeństwa lub innych małoletnich.
3. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w inny sposób naruszać nietykalność fizyczną małoletniego.
4. Nie wolno Ci nawiązywać z małoletnim jakichkolwiek relacji intymnych lub seksualnych (seksualne żarty, komentarze, gesty, udostępnianie treści erotycznych lub pornograficznych, bez względu na formę). Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie małoletnim przez pracownika lub pracownikiem przez małoletniego, muszą być zgłaszane dyrektorowi szkoły. Jeśli jesteś ich świadkiem reaguj, ale z zachowaniem godności osób zainteresowanych.
5. Nie wolno Ci utrzymywać wizerunku małoletniego dla potrzeb prywatnych (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie). Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrektor szkoły nie został o tym poinformowany, nie wyraził na to zgody i nie uzyskał zgód rodziców/opiekunów prawnych. Nie dotyczy to zdjęć dokumentujących dane wydarzenie zgodnie z art. 81 prawa autorskiego
6. Nie wolno Ci **zapraszać małoletnich** do swojego prywatnego domu/mieszkania ani **spotykać się** z nimi poza godzinami pracy. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z małoletnimi poza godzinami

pracy, musisz poinformować o tym dyrektora szkoły, a rodzice i małoletni muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.

7. Nie wolno Ci **kontaktować się z małoletnimi przez prywatne kanały komunikacji** i media (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych). Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi poza godzinami pracy i ich rodzicami / opiekunami prawnymi są kanały służbowe: e-mail, dziennik elektroniczny, telefon służbowy. Wyjątek stanowią sytuacje związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniów, w których nie ma możliwości wykorzystania kanałów komunikacji służbowej.
8. Nie wolno Ci proponować **małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji**, jak również używać ich w ich obecności.
9. Jeżeli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, / sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym dyrektora lub postąp zgodnie z procedurą interwencji opisaną w niniejszej polityce.
10. Jeżeli utrzymujesz relacje towarzyskie lub rodzinne z rodzicami małoletniego (jeśli małoletni i rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika) **zachowuj poufność** wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.
11. Nie wolno Ci przyjmować **pieniędzy** ani **prezentów** od małoletnich ani ich rodziców.
12. Nie wolno Ci wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub jego rodziców. Nie wolno Ci zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
13. Nie podejmuj innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem
Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny.
Kieruj się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy Twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie.
W zależności od wieku, sytuacji, innych czynników wykonywać czynności pielęgnacyjne, higieniczne, pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, korzystaniu z toalety, powstrzymanie dziecka od zrobienia sobie lub innym krzywdy.
Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
14. Nie wolno Ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
15. Nie wolno Ci zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
16. Nigdy nie dotykaj małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
17. Nie wolno Ci angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne.
18. Podczas wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z małoletnim w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
19. Jeżeli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań / sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zawsze poinformuj o tym dyrektora szkoły lub postąp zgodnie z procedurą interwencji opisaną w niniejszej polityce.

Załącznik nr 6. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI

W naszej szkole nie ma zgody na przemoc! Ani fizyczną, ani psychiczną, ani słowną ani cyberprzemoc!
Każdy z nas rozumie, że różnimy się od siebie

Zachowania POZYTYWNE

1. W komunikacji z kolegami/koleżankami zachowuj szacunek, nie przerywaj innym, gdy się wypowiadają
2. Słuchaj innych, gdy mówią
3. Pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, jeśli nie naruszają one dobra osobistego innych osób
4. Pamiętaj, że żarty, które nie bawią drugiej osoby, nie są żartami i taką zabawę słowną natychmiast przerywaj
5. Stosuj słowo „NIE”, jeśli dana forma interakcji Ci nie odpowiada
6. **Jeśli pojawi się między Tobą a kolegą/koleżanką, spróbuj go rozwiązać stosując komunikat JA - przykład 5 kroków:**
 - 1) Wycisz się, uspokój, zatrzymaj niepotrzebną kłótnię, zanim stracisz nad sobą kontrolę, a konflikt się tylko pogorszy.
 - 2) Powiedz co według Ciebie jest problemem, co jest przyczyną nieporozumienia, czego oczekujesz. (komunikaty JA)
 - 3) Słuchaj co mówi druga osoba, jakie są jej odczucia, czego ona oczekuje i podsumuj, to co usłyszałeś/usłyszałaś.
 - 4) Upewnij się, że Twój rozmówca powiedział wszystko odnośnie swoich odczuć.
 - 5) Wymyślcie rozwiązanie, które będzie satysfakcjonujące dla Was obojga.

Jeśli nie uda się Nam rozwiązać konfliktu, pamiętamy, że zawsze możemy zwrócić się o pomoc do wychowawcy.

7. Szanuj przestrzeń intymną swoich kolegów i koleżanek
8. Jeśli chcesz pożyczyć jakąś rzecz od kolegi/koleżanki, zapytaj
9. Szanuj **prawo innych do prywatności**, nie przeglądaj rzeczy, telefonu, tabletu, komputera innych osób i ich zawartości
10. Unikaj wchodzenia w sytuacje, które mogą mieć dla Ciebie i innych negatywne konsekwencje

Zachowania NIEDOZWOLONE

1. **Nie wolno Ci stosować agresji i przemocy wobec innych uczniów:**
 - a) **Nie wolno Ci stosować agresji i przemocy fizycznej** w różnych formach, np.
 - bicie/ uderzenie/ popychanie /kopanie /opluwanie , jak również stosowanie gestów naśladujących te zachowania;
 - zastraszanie gestami, wymownymi spojrzeniami;
 - wymuszenia;
 - dotykanie; napastowanie seksualne;
 - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
 - fizyczne zaczepki;
 - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
 - rzucanie w kogoś przedmiotami;
 - zachęcanie / zmuszanie innych do zastosowania przemocy fizycznej;
 - b) **Nie wolno Ci stosować agresji i przemocy słownej** w różnych formach, np.:
 - obelgi, wyzwiska,
 - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z innych;

- bezpośrednio obrażanie kogoś lub zachęcanie / zmuszanie do obrażania / wyzywania / wyśmiewania;
- upowszechnianie plotek i obraźliwych żartów, przedrzeźnianie kogoś,
- grożenie komuś;

c) **Nie wolno Ci stosować agresji i przemocy psychicznej** w różnych formach, np.:

- poniżanie;
- wykluczanie / izolowanie / manipulowanie;
- upowszechnianie krzywdzących i obraźliwych informacji na czyjś temat;
- wulgarne gesty;
- śledzenie/ szpiegowanie;
- obraźliwe SMSy i MMSy; wiadomości na forach internetowych zawierających groźby, informacje poniżające, wulgarne, zastraszające);
- niszczenie/ zabieranie / przekładanie / pożyczanie bez poproszenia o zgodę rzeczy należących do innego ucznia;
- straszenie; manipulowanie; szantażowanie;

2. Nie wolno Ci spożywać **alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji** ani zachęcać do ich spożycia kolegów/koleżanek.
3. Nie wolno Ci zachęcać innych do **podejmowania zachowań ryzykownych, zagrażających życiu i zdrowiu**.
4. Nie wolno Ci zachęcać innych do łamania ogólnie przyjętych zasad, obyczajów, norm społecznych i wartości.
5. Jeżeli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym wychowawcę lub postąp zgodnie z procedurą interwencji opisaną w polityce.

Załącznik nr 7. NOTATKA ZE ZDARZENIA

.....
pieczęć szkoły

.....
Miejscowość, data

Nauczyciel, funkcja

Data/miejsce zdarzenia:

Osoby uczestniczące w zdarzeniu:

.....
.....
.....

Krótki opis sytuacji (zdarzenia):

.....
.....

.....

.....

.....

.....

Wnioski, ustalenia:

.....

.....

.....

Działania, kroki podjęte przez nauczyciela:

.....

.....

.....

.

.....

data i podpis

Załącznik nr 8. KARTA INTERWENCJI

Imię i nazwisko dziecka		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
Opis podjętych działań przez		
Spotkania z rodzicami dziecka	Data:	Tematy poruszone podczas spotkania:

Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	1. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, 2. wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, 3. inny rodzaj interwencji. Jaki?	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji	Data	Nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję:
Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli jednostka uzyskała informacje o wynikach/działania placówki/działania rodziców	Data	Działanie:

Data i podpis osoby sporządzającej kartę interwencji

Załącznik nr 9. Rejestr interwencji związanych z krzywdzeniem małoletnich

Lp.	Imię i nazwisko małoletniego, klasa	Data i miejsce interwencji, osoba interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba krzywdząca lub podejrzana o krzywdzenie małoletniego	Zastosowane procedury i formy pomocy małoletniemu	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis dyrektora
1							
2							
3							
4							

**Załącznik nr 10. dot. procedury Niebieskie Karty – OŚWIADCZENIE O
ZACHOWANIU POUFNOŚCI INFORMACJI POWZIĘTYCH W PROCESIE
POSTĘPOWANIA W SPRAWIE KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO ORAZ
PRZETWARZANYCH DANYCH OSOBOWYCH**

Oświadczenie o poufności

i. Oświadczam, że:

- 1) zapoznano mnie z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz Ustawy o Ochronie Danych Osobowych;
- 2) zapoznano mnie z *Polityką ochrony małoletnich obowiązującą w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* .
- 3) zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/em przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym.

ii. Zobowiązuję się do:

- 1) przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach;
- 2) nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałem (am) dostęp za upoważnieniem administratora danych;
- 3) nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych w poradni;
- 4) wykonywania operacji przetwarzania danych, zgodnie z Regulaminem Ochrony Danych Osobowych;
- 5) zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 6) ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem;
- 7) zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośredniemu przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o Ochronie Danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

.....
(miejscowość, data)

.....
(czytelny podpis pracownika)

Załącznik nr 11. ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

1. Uczeń przynosi do szkoły telefon komórkowy lub inne urządzenia elektroniczne na odpowiedzialność swoją i rodziców lub prawnych opiekunów.

2. Podczas zajęć edukacyjnych:

Nie wolno nagrywać i w jakikolwiek inny sposób utrzymywać przebiegu lekcji bez zgody nauczyciela prowadzącego zajęcia.

Telefon komórkowy ucznia – za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych oraz nauczyciela – może być wykorzystywany w organizacji wirtualnego środowiska kształcenia lub jako pomoc dydaktyczna.

W innym przypadku uczniowie wchodząc do sali lekcyjnej, odkładają telefony komórkowe (wyłączone lub ustawione na tryb „milczy”, cicha praca bez wibracji) do specjalnie przygotowanych segregatorów. Uczniowie odbierają swój telefon, wychodząc z klasy po zakończonych zajęciach.

W uzasadnionych przypadkach (np. kiedy uczeń oczekuje na kontakt z rodzicem/opiekunem w ważnej sprawie rodzinnej/zdrowotnej) nauczyciel umożliwia uczniowi skorzystanie z telefonu podczas zajęć edukacyjnych.

3. Podczas lekcji, zajęć opiekuńczych w świetlicy, na terenie biblioteki i boiska szkolnego uczeń wyłącza telefon lub uruchamia tryb „milczy” (cicha praca bez wibracji).

4. Dopuszcza się możliwość korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych podczas przerw międzylekcyjnych, po zajęciach lub przed zajęciami z zachowaniem przyjętych norm społecznych i etycznych, w szczególności z zachowaniem następujących zasad:

Na terenie szkoły zakazuje się uczniom samowolnego używania telefonów komórkowych do nagrywania dźwięku, obrazu, fotografowania.

Na terenie szkoły zakazuje się używania telefonów, tabletów, PSP/PS Vita i tym podobnych urządzeń do gier.

Obowiązuje bezwzględny zakaz korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych w toaletach szkolnych oraz przebieralniach / szatniach.

Obowiązuje bezwzględny zakaz upowszechniania szkodliwych treści.

Obowiązuje bezwzględny zakaz tworzenia/publikowania/upowszechniania treści obraźliwych.

5. Za zgodą nauczyciela i w jego obecności – uczniowie mogą także korzystać z telefonu komórkowego podczas wycieczek szkolnych i zawodów sportowych z zachowaniem zasad opisanych w punkcie 4.

6. Uczniom nie wolno bawić się, dotykać, zabierać telefonu komórkowego innego ucznia bez jego zgody.

7. Nie wolno ładować telefonów komórkowych na terenie szkoły.

8. W przypadku łamania przez ucznia opisanych powyżej zasad korzystania z telefonu komórkowego lub innego urządzenia na terenie szkoły:

każdorazowo nauczyciel zwraca uczniowi ustną uwagę i poleca zastosowanie się do obowiązujących zasad;

fakt niestosowania się ucznia do zasad korzystania z urządzeń elektronicznych nauczyciel odnotowuje w e-dzienniku, wysyłając informację do rodziców przez moduł Wiadomości/Uwaga; kopię informacji nauczyciel przesyła wychowawcy klasy;

9. W przypadku zauważenia przez nauczyciela czy zgłoszenia nauczycielowi przypadku krzywdzenia dziecka w świecie wirtualnym, nauczyciel wszczyna procedury postępowania, zgodnie z zapisami *Polityki ochrony dziecka przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* (§ 35. Procedury postępowania w sytuacji krzywdzenia dziecka w świecie wirtualnym).

10. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie/uszkodzenie telefonu komórkowego i/lub innego sprzętu elektronicznego.

11. Zakaz korzystania z telefonów komórkowych obowiązuje także nauczycieli i innych pracowników szkoły podczas zajęć edukacyjnych, narad i zebrań Rady Pedagogicznej (nie dotyczy to sytuacji, gdy nauczyciel spodziewa się ważnej rozmowy telefonicznej dotyczącej sprawy służbowej czy rodzinnej).

Załącznik nr 12. ZASADY OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA W SZKOLE

1. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
2. Zgodnie z art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych „RODO”), za dane osobowe uważa się : „(...) informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej (...)”. Dane osobowe mogą mieć dowolną formę. Dane osobowe stanowią m.in.: zdjęcia z życia szkoły przedstawiające uczniów, nauczycieli, innych pracowników oraz absolwentów. Przetwarzanie danych stanowi wykorzystywanie ich wizerunku poprzez umieszczenie zdjęć na stronie internetowej oraz na tablicach ściennych i folderach szkolnych w celu informacji i promocji szkoły.
3. Rodzice/prawni opiekunowie, zapisując dziecko do Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie, którzy wyrazili zgodę na przetwarzanie wizerunku ucznia, są informowani o podstawie prawnej przetwarzania danych osobowych ucznia w zakresie wizerunku, zawartych w dokumentacji przechowywanej w szkole oraz w materiałach dostarczonych przez ucznia, takich jak: utwory literackie, utwory muzyczne, prezentacje multimedialne, filmy), stworzone w okresie jego nauki w tej szkole, zarówno podczas zajęć jak i poza nimi, pozostających w związku z realizacją zadań statutowych szkoły na następujących polach eksploatacji:

- publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, umieszczenie na stronach internetowych, odtwarzanie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie,
- wprowadzenie do pamięci komputera,
- wprowadzenie do ogólnie dostępnych sieci komputerowych,
- zwielokrotnienia techniką cyfrową bądź optyczną.

W/w dane osobowe są przetwarzane przez wyznaczonych i upoważnionych pracowników szkoły, zgodnie z potrzebą realizacji zadań statutowych szkoły, zgodnie z art. 6 pkt 1 lit. a) i lit. c) RODO.

4. Udzielenie nieodpłatnej zgody - oznacza, iż szkoła jest uprawniona do wykorzystywania Wizerunku ucznia bez prawa do czerpania z tej działalności korzyści majątkowych. Wizerunek uczniów może być wykorzystywany wyłącznie w celu realizacji zadań statutowych szkoły oraz promocji szkoły.
5. Pracownikowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie placówki bez wiedzy dyrektora szkoły.
6. Wytyczne dotyczące utrwalania wizerunku dziecka (zdjęcia, filmy):
 - Zarejestrowane obrazy powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać grupy uczniów.
 - Należy się upewnić, czy na zarejestrowanych obrazach nie ma elementów agresywnych, wulgarnych czy obscenicznych.
7. Wytyczne w przypadku organizacji sesji fotograficznej przez zewnętrznego fotografa:
 - Wychowawca klasy jest zobowiązany do zebrania zgód rodziców/opiekunów prawnych na udział ich dzieci w sesji fotograficznej.
 - Wychowawca klasy lub inny nauczyciel wyznaczony przez dyrektora szkoły dopilnowuje, by w sesji fotograficznej wzięli udział tylko ci uczniowie, których rodzice/ prawni opiekunowie wyrazili zgodę.
 - Wychowawca klasy lub inny nauczyciel wyznaczony przez dyrektora szkoły pełni opiekę nad uczniami podczas sesji fotograficznej i nadzoruje prawidłowy jej przebieg.

Wszelkie podejrzenia i problemy dotyczące nieodpowiednich wizerunków uczniów należy zgłaszać i rejestrować, podobnie jak inne niepokojące sygnały, dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Załącznik nr 13. ANKIETA MONITORUJĄCA poziom realizacji *Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie*

Proszę zaznaczyć postawić znak X przy odpowiedzi TAK lub NIE:

1. Czy zna Pani/ Pan standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem, obowiązujące w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie?

☐ TAK ☐ NIE

2. Czy zapoznała się Pani/ czy zapoznał się Pan z dokumentem *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*?

☐ TAK ☐ NIE

4. Czy potrafi Pani / Pan rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?

☐ TAK ☐ NIE

5. Czy wie Pani/Pan, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?

☐ TAK ☐ NIE

6. Czy zdarzyło się Pani/Panu zaobserwować naruszenie zasad zawartych w *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem* przez innego pracownika?

☐ TAK ☐ NIE

7. Czy ma Pani/Pan jakie uwagi/poprawki/sugestie dotyczące *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*?

☐ TAK ☐ NIE

Jeśli tak, to jakie?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

załącznik nr 1
do Zarządzenia Dyrektora nr 27/2024
z dnia 25 marca 2024 roku

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI I ZOBOWIĄZANIU DO
PRZESTRZEGANIA PODSTAWOWYCH ZASAD OCHRONY MAŁOLETNI**

....., dn.

Ja,
(imię i nazwisko)

oświadczam, że:

- 1) posiadam pełną zdolność do czynności prawnych i w pełni korzystam z praw publicznych.
- 2) nie byłam/em skazana/y za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, handlu ludźmi, znęcania się), w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego (handlu ludźmi, znęcania się) oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie;

Jestem świadoma/y odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/zapoznałem się z *Polityką ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązującą w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jarosława Dąbrowskiego w Olsztynie* i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
(czytelny podpis)